Murska Sobota, 27. januarja 1955

OBMURSKI TEDNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA OBMURJE

Leto VII. — Štev. 4. — Cena din 10.—

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Naš tisk« M. Sobota. — Urejuje uredniški odbor. Direktor in odgovorni urednik Jože Vild. Uredništvo in uprava M. Sobota, Trubarjev drevored 2. — Čekovni račun pri podružnici NB FLRJ v M. Soboti št. 641-T-500. — Telefon št. 158. — Tisk Obmurske tiskarne v M. Soboti. — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200 in celoletna 400 din. — Izhaja vsak četrtek. — Poštnina plačana v gotovini.

Pogovori o komunah v Prekmurju se stopnjujejo

Za gospodarsko močnejše komune, v katerih bo prišla veljava volivcev do popolnega izraza

Kjerkoli že srečamo naše Prekmurce, lahko iz njihovih pogovorov izluščimo dejstvo, da so te besede dobile v zadnjih tednih svoj pravi prizvok in pomen tudi v naši pokrajini. Ne samo v formalnem sestankarskem vzdušju, marveč tudi med preprostimi ljudmi — povsod: v vlaku, gostilnah, na cesti, v kmečkih hramih in zapečkih! Kdo ne bi pristavil še svoje besede, ko pa vendar gre za občine z novo vsebino dela, za oblast, ki bo še bolj bujno rasla iz samega ljudstva, njegovih teženj in zahtev, kdo bo le molčal v času, ko je treba trezno misliti in pametno presoditi, kako zastaviti plug in najbolje zorati ledino, da bo beseda volivca in njegove ožje skupnosti prišla čimbolj do veljave?

Že zadnjič smo zapisali: pogovori so vedno bolj živahni. Zadnji teden je to resnico prepričljivo potrdil in domala povsod presegel pričakovanja. Rečemo lahko, da se je ljudem razvezal jezik, ko so zvedeli za nov predlog okrajnega vodstva SZDL. Osem komun v Prekmurju!... je šlo od ust do ust po vsej pokrajini. Predlog je vdihnil življenje v razpravo in sprožil kopico mnenj, predlogov, pripomb..., čeprav so ga morda ponekod posamezniki tolmačili kot direktivo, ki mora obvezno obveljati, a ne kot pobudo, iz katere je treba izluščiti pozitivno, slabo pa ovreči. In to se je tudi zgodilo! Na vseh večjih središčih, kjer naj bi bili sedeži bodočih komun, so ljudje odkrito povedali, kaj menijo o bodoči občini in kam najbolj težijo. Kako tudi ne bi, saj jim le ni vseeno, kako si bodo uredili bodoče življenje v skupnosti, ki bo zavzemala določeno področje in si čedalje bolj samostojno krojila usodo?

Prav v tej živahni, ponekod celo razburkani razpravi so naši ljudje pokazali, da vedo trezno in pametno presojati, da gredo zavestno s tokom življenja in daljnosežnih preobrazb v naši stvarnosti. V njih se vse bolj sproščajo nove pobude, ki jim že danes ali pa jim bodo morda jutri sledila dejanja. Res pa je tudi, da so tu in tam butnila na dan stara nasprotja med posameznimi vasmi, ozke lokalistične težnje, užaljenost in sovraštvo med posamezniki, ki vidijo v komunah zlo samo zaradi tega, ker bo potem odklenkalo njihovi samovolji in odločanju brez sodelovanja množic. V take slabosti so zapadli tudi posamezni odborniki, ki so se v tako važni razpravi pojavili na repu množice svojih volivcev, namesto da bi razgovorom dajali pravi ton in jih pravilno usmerjali. Sicer pa te slabosti niso mogle odločilno vplivati na tok razprave in dogodkov. Če jih že ni sedaj, pa jih bo v bližnji prihodnosti odrinila na stran odločilna beseda prekmurskih volivcev.

Nič skupnega nima z iskreno in pošteno razpravo snubljenje prebivalcev posameznih krajev za to ali ono komuno, kar se je porajalo v glavah sicer redkih odbornikov in voditeljev. Tako pridobivanje volivcev je v bistvu mešetarsko delo, ki ga spremljajo demagoške obljube, že v naprej zapisane ničevnosti. Naši volivci so prav gotovo že toliko sposobni, da bodo znali sami trezno odločati, brez vmešavanja tistih, ki se morda bojijo za svoj prestiž in položaj.

Na ravninskem področju tri, na goričkem pa dve komuni

O tem in marsičem drugem je tekla beseda na zadnji seji Okrajnega ljudskega odbora v M. Soboti. Treba je reči, da so se v petek oglasili tudi tisti odborniki, ki jih drugače ni slišati. Živahnost v razpravi je bila vsekakor odraz zanimanja za bodoče komune na podeželju. Marsikateri odbornik je izpričal preprosto resnico svojih volivcev, našli pa so se tudi taki, ki so le preveč »vlekli« za svoj kraj, ne da bi poprej napravili pri sebi trezen račun: ali bo taka odločitev njihovemu kraju in prebivalcem tudi koristila? Merimo na trajne gospodarske in druge koristi, ne pa na trenutne, ki jih ne moremo imeti za bitno stvar pri tako važnih odločitvah. Odborniki pa so bili enotni v enem: namreč, da naj bi v Prekmurju formirali največ pet komun s takšnim zaledjem in tolikšnim številom prebivalcev, da bi imele kar največ pogojev za gospodarsko, politično in kulturno samostojnost in razvoj, da bi volja in veljava volivcev v upravljanju gospodarstva prišli kar najbolj do veljave. Kot primerno rešitev so predlagali komune s sedežem v M. Soboti, Lendavi, Beltincih, pri Gradu in v enem izmed središč severovzhodnega **predela Goričke. K soboški** komuni naj bi se priključile občine Tišina, Martjanci, Puconci, kraji iz sedanjih občin Bodonci, Prosenjakovci, Bogojina in Cankova, k lendavski komuni bi se naj pridružile še občine V. Polana, Turnišče, Gaberje, Dobrovnik in del Bogojine, občini Beltinci in Črenšovci naj bi se združili v eno komuno, njej pa bi se morda pridružili tudi nekateri kraji iz turniške in bogojinske občine, v komuno Grad naj bi se združili občini Grad, Kuzma, Rogaševci in kraji iz bodonske, cankovske in mačkovske občine, severovzhodna gorička komuna pa naj bi združevala občine Gor. Petrovci, Šalovci in Križevci, prav tako pa tudi nekatere kraje iz mačkovske občine.

In še nekaj so sklenili! Že te dni bodo začeli organizirano usmerjati razpravo o bodočih komunah, njihovi teritorialni razsežnosti in pristojnostih — razpravo, ki je že sedaj prodrla v pogovore večine prekmurskih ljudi. Do konca tega meseca bodo imeli v vseh volilnih enotah zbore volivcev. Tako bo prebivalcem sleherne prekmurske vasi dana možnost, da se svobodno opredelijo za bodočo komuno in njen sedež. Na zborih bodo volivce tudi seznanili, kakšne pravice in dolžnosti bodo imeli v odnosu do bodočih občin. Razpravljali bodo tudi o osnutkih statutov bodočih komun, kar je še posebno važno, saj se bodo ljudje laže odločali za to ali ono komuno, če jim bo znano, katere pristojnosti ji bodo dane in kakšen bo njihov položaj v taki skupnosti.

Govora je bilo tudi o kadrih za bodoče komune; spričo vse večjih pristojnosti bodo potrebovale precej solanih ljudi, pravnikov in drugih strokovnjakov, ki pa jih ne bo lahko dobiti, zlasti še za obrobne komune. Razen tega bo ta kader precej stal. Zato se samo po sebi ponuja vprašanje, ali bodo prebivalci manjše komune zmogli te stroške, ne da bi bile okrnjene druge koristi: gradnja cest, elektrifikacija in podobne akcije. V neki manjši komuni bi bilo težko ljudi prepričati, da naj plačujejo precejšnje število občinskih uslužbencev na račun ceste ali kakšnega drugega objekta, ki bi ga v njihovem okolišu bilo treba postaviti. V nekaterih središčih, ki so bila v zadnjem predlogu predvidena za sedeže bodočih komun, pa niti nimajo primernih upravnih zgradb, v katerih bi lahko ves aparat posloval, ne stanovanj za uslužbence in drugih pogojev, brez katerih si ne moremo zamisliti uspešnega poslovanja. Graditi nova upravna poslopja in stanovanja na sedežih tvorb, ki zaradi gospodarske šibkosti nimajo dolgega življenja, bi bila nesmotrna stvar, zlasti še danes, ko sredstva tako krvavo potrebujemo za važnejše objekte in namene.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ne osem — pet komun naj bi dobilo Prekmurje

V Lendavi so se predstavniki občin Gaberje, Velika Polana in Lendava po daljši razpravi sporazumeli za svojo komuno s sedežem v Lendavi. Do skupnega jezika so prišli brez večjih težav. Precej drugače pa je bilo v Turnišču; zastopniki občin Dobrovnik in Turnišče so si bili enotni v tem, da bi imeli svojo komuno, vendar pa se niso mogli sporazumeti za njen sedež. Radi bi ga imeli Turniščani in Dobrovničani. V sosedni bogojinski občini, ki naj bi se pridružila tej komuni, prebivalci nekaterih krajev bolj težijo k soboški komuni, nekateri kraji v dobrovniški občini pa se zavzemajo za priključitev k lendavski komuni. V razpravi ni prišlo do enotnega stališča. V komuno naj bi se združile sedanje občine Beltinci in Črenšovci, za kar so dali skupno pobudo tamkajšnji predstavniki. Sedež komune naj bi bil v Beltincih. V M. Soboti so zastopniki mesta in okoliških občin predlagali, naj bi se k bodoči soboški komuni priključili občini Tišina in Martjanci, kakor tudi nekateri kraji iz občin Bogojina, Prosenjakovci in Cankova. Zbrani so se med drugim zavzemali tudi za to, naj bi Prekmurje dobilo samo štiri ali pet komun, ki bi bile v gospodarskem in kulturnem pogledu bolj sposobne za samostojno življenje, izrekli pa so se proti temu, da bi soboška komuna zajela preveliko področje, kajti v tem primeru bi se ljudska samouprava le težko uveljavila. Občani Martjanec in okoliških krajev so dali pobudo za komuno s sedežem v Martjancih, kar pa bo težko uresničljivo, saj je področje domala pred nosom M. Sobote in k njej tudi naravno teži. V Puconcih so se sicer izrekli za svojo komuno, vendar pa je nekaj krajev, ki se bolj ogrevajo za priključitev k soboški in cankovski komuni. Sporazumeli se tudi niso v Cankovi; za sedež komune se potegujejo Cankovčani in Rogaševčani, ki sicer težijo po združitvi z občino Kuzma v eno komuno. Za komuno Grad se manj ogrevajo, take težnje pa so tudi v nekaterih krajih sosednih občin. Vzlic temu pa ima komuna pri Gradu precej zagovornikov in tudi svoje opravičilo. Najtežje pa je šlo v drugem predelu Goričkega: skupno mnenje o potrebi ustanovitve komune so zasenčili prepiri okrog njenega sedeža. Zanj se potegujejo v Gor. Petrovcih, Šalovcih in Križevcih. Vsak izmed teh krajev je naravno središče svoje okolice, vendar nobeden izmed njih ne privlači nase drugega. Pričakovati je, da bodo goričanski volivci presekali ta gordijski vozel, osvobodili razpravo nepotrebnih prerekanj in se zavestno odločili za središče, ki bo za večino prebivalcev najbolj sprejemljivo.

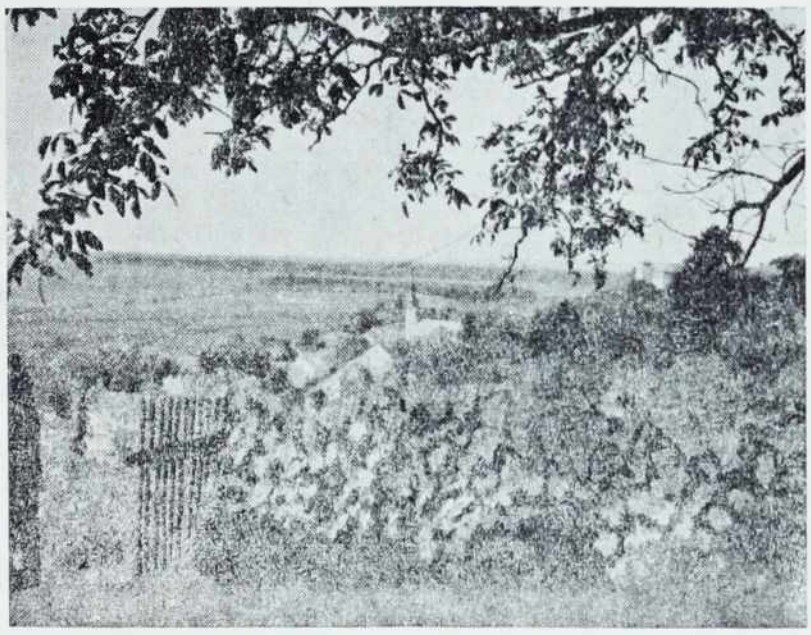

Dolnja Lendava — prekmursko mestece ob meji, mesto belih rudarjev, ki črpajo nafto iz naše zemlje.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 28. januarja do 6. febr.

Padavine v začetku druge polovice tekočega tedna (okoli 27. jan.) in verjetno proti koncu prihodnjega tedna. — V ostalem suho vreme z lahnim ali zmernim mrazom.

Majhna skupščinska kronika

Letos se obeta živahna dejavnost tako v odborih in na plenarnih zasedanjih Zvezne ljudske skupščine kakor tudi v pravkar ustanovljenih skupnih komisijah, sestavljenih iz predstavnikov Zveznega izvršnega sveta in Zvezne ljudske skupščine. Po nedavno končanem delu odbora za organizacijo oblasti in uprave, ki je sprejel predlog zakona o dedovanju, se je te dni zaključila tudi prva letošnja seja zakonodajnega odbora Zveznega zbora. Ljudski poslanci - člani odbora so tokrat razpravljali o dveh zakonskih predlogih s prosvetnega področja — o predlogu zakona o založniških podjetjih in pa o predlogu zakona o družb. upravljanju v šolah. Za poročevalca zakonskega predloga o založniških podjetjih na plenarni seji zveznega zbora je bil določen ljudski poslanec Ivan Šiftar (okraj M. Sobota).

V prvih dneh februarja se bosta sestala tudi gospodarska odbora Zvezne ljudske skupščine. Razpravljala bosta o treh pomembnih gospodarskih zakonskih osnutkih in sicer o osnutku zakona o vinu, o osnutku zakona o prevozu na železnicah in o osnutku zakona o gozdovih. Za vinogradniško gospodarstvo Obmurja bo posebej pomemben bodoči zvezni zakon o vinu. S tem zakonom bo namreč urejeno tudi vprašanje zasajevanja s takoimenovano samorodno trto, razen tega pa bo urejeno še vprašanje prometa z vini, vprašanje proizvodnje umetnih vin itd. Z eno besedo: bodoči zakon o vinu bo v veliki meri pripomogel h kvalitetnemu napredku našega vinogradniškega gospodarstva.

Pričakovati je, da se bo februarja sestala na plenarno zasedanje tudi Zvezna ljudska skupščina.

Od društvenih voditeljev zahtevamo več

Na letnem občnem zboru telovadnega društva Partizan v Ivanjkovcih so med drugim ugotovili, da sta delala le dva odbornika, ostali pa so bili na papirju.

Nadzorni odbor ni imel niti ene seje, niti ni pregledal društvenega poslovanja.

Kljub temu pa je društvo doseglo prav lepe uspehe.

Ob prvomajskem prazniku so imeli samostojen nastop z 80 člani, nekaj manj pa jih je nastopilo na okrajnem in republiškem telovadnem zletu. Obiskali so tudi bratske telovadce v Zenkoviču na Hrvaškem, odigrali 13 tekem v odbojki in 3 nogometne tekme in domala vsakokrat zmagali, imeli množično tekmovanje, kjer so se posebno izkazali kolesarji, in zabeležili še druge uspehe. Ženski oddelek vodi tov. Štefka Rajhova, tako da mladinci precej zaostajajo za svojimi vrstnicami.

Društvo še vedno nima svoje primerne dvorane, zato v zimskem času ne morejo redno vaditi. Za novega predsednika so izbrali tov. Jožeta Seražina.

AT

OD TEDNA — DO TEDNA

Še preden se je predsednik Tito s svojim spremstvom poslovil od prijateljske Indije, poln najlepših vtisov, je prišla iz francoskega glavnega mesta vesela novica, da ga je povabil tamkajšnji predsednik republike René Coty, naj uradno obišče njegovo deželo.

Francosko - jugoslovansko sodelovanje ima že globoke korenine. Zato bi bilo odveč soditi, da gre morda samo za obisk, ki naj poglobi in razširi medsebojne stike. Položaj v svetu, posebno pa še v Evropi kaže, da so postale sile miru in mednarodnega sodelovanja izredno močne in da prehajajo tudi čez ovire, ki jih je po vsem svetu postavila nelogična in nespametna politika dveh blokov. V prizadevanjih, da bi te ovire čimbolj omilili in jih počasi odpravili, igra današnja Francija, posebno pa še vlada Mendès-Francea, pomembno vlogo.

Povabilo iz Pariza nas spominja tudi na nekaj, na kar smo Jugoslovani lahko še posebno ponosni: naša država in predsednik Tito si s svojo dosledno in načelno politiko izredno naglo utirata ugled po vsem svetu.

Vsi tisti, ki so pričakovali, da bo glavni tajnik OZN Dag Hammarskjöld s svojim obiskom Pekingu vsaj do neke mere odpravil nesoglasja, ki tarejo Kitajsko in ZDA, so se, kot kažejo dogodki, zmotili. Kitajske čete so pričele zapovrstjo zavzemati manjše otoke ob obali in se očitno pripravljajo na obračun s Formozo. Da bi preprečil te namene, je predsednik ZDA zahteval od ameriškega Kongresa, naj mu izroči posebno pooblastilo za uporabo ameriških čet v primeru, da Kitajska napade Pescadorsko otočje ali sam otok Formozo.

V Pekingu vztrajajo pri svojem, da je Formoza sestavni del kitajskega ozemlja in da pomeni obračun s Čang Kaj Šekom v resnici le nadaljevanje kitajske revolucije. Z mednarodnega, pravnega stališča so te trditve povsem utemeljene. Vendar pri tem ne smemo pozabiti, da je ameriška diplomacija še pravočasno spoznala to »nevarnost«. Rešila se je je s tem, da je režim na Formozi priznala, obenem pa ga z ameriško-kuomintanškim paktom posredno povezala s celotnim obrambnim sistemom na daljnem Vzhodu proti vse večji »komunistični nevarnosti« v tem delu sveta. To pa je sistem, naperjen predvsem proti Kitajski in njenim interesom v Aziji.

S takimi motivi nastopajo ZDA proti Kitajski, kadar nanese vprašanje na to, ali naj to državo priznajo kot članico OZN in predstavnico Kitajske ali ne. Kitajsko zastopa danes v tej mednarodni organizaciji Čang Kaj Šekov predstavnik, četudi nima prav nobene pravice več. Tako pač hočejo v Washingtonu, podpirajo pa jih večji del držav-članic OZN, ki so zaradi odvisnosti od ameriškega kapitala ali kakor koli drugače na ameriški strani.

Spopadi med kitajskimi in kuomintanškimi enotami v morski ožini (med kitajsko celino in Formozo) se širijo in lahko postanejo novo vojno žarišče, če se bo vanje v duhu ameriško-kuomintanškega sporazuma vmešavalo VII. ladjevje. Predsednik ZDA sedaj poziva Združene narode, naj pomirjevalno vplivajo na obe boreči se kitajski stranki, obenem pa želi posebnih pooblastil od Kongresa, da lahko še »pravočasno« poseže v borbo, če bi prilike tako zahtevale. V Pekingu odklanjajo vsakršno posredovanje. Zato se v krogih OZN upravičeno vprašujejo, kako naj Združeni narodi ravnajo, da bo prav in koristno. Edini izhod bi pač bil, da obe stranki (Kitajska in ZDA) popustita, da se Kitajska začasno odreče Formoze, ZDA pa naravnost sovražne politike do pekinškega režima.

Kitajski voditelji so že večkrat pozvali ljudstvo, naj se pripravi na osvoboditev Formoze, v to kampanjo so pritegnili tudi tisk in radio. Kaj malo verjetno je, da bi Peking sedaj spremenil nazore, dokler ne dobi od ameriške strani primernih jamstev. Na to čakajo tudi v OZN.

Vdor upornikov iz Nikaragve v Kostariko se je izjalovil, s tem pa tudi njih namen, da bi strmoglavili režim predsednika Figueresa. Kaže, da so upor pripravili zaupniki predsednika Somoze — diktatorja iz Nikaragve, saj jim je dal celo svojega sina za vodjo in ga pri tem tudi izgubil. Toda organizacija ameriških držav je tokrat še nekam hitro posegla vmes in dosegla, da upornikom niso mogli več dovažati pomoči čez mejo. Tako so se morali umakniti. Sedaj se zadržujejo v »nevtralnem pasu«, ki sta ga po posredovanju medameriške organizacije upostavile na svojih mejah obe vladi. Odtod se bodo bržkone umaknili na ozemlje Nikaragve.

V nedeljo, 30. januarja ob 10. uri v stari osnovni šoli otvoritev razstave mednarodnega karikaturista

KONDORJA

Razstavo bo otvoril tajnik MLO Murska Sobota tov. Štefan Antalič.

Važna odločitev Obmurcev

Prispevek k razpravi o komunah in bodočem okraju — skupnosti komun

Kar v začetku povem, da sem prizadet, kar se odločitve Obmurcev tiče v toliko, ker sem pač od tam doma in sem tudi delal tam. Tudi se mi ne gre za kakšno posebno koncepcijo ali kakšen »moj« avtoritativen predlog, temveč predvsem zato, da našim ljudem z obeh strani Mure povem svoje mnenje. Sedaj, ko pri tem vprašanju nisem neposredno prizadet, se mi zdi, da je velik del pravde za obmurski okraj odveč in da nam to rešitev nakazuje sam položaj, kakršen je. Nimam tu namena razglabljati o tem, kakor je do enih ali drugih predlogov prišlo, ker sem o njih seznanjen v glavnem le iz časopisja in mislim, da tudi to ni toliko važno našemu povprečnemu državljanu - volivcu.

Predvsem se mi zdi, da je treba pri obravnavanju bodoče upravno-teritorialne razdelitve imeti pred očmi dejstvo, da je tisočletna meja, ki je ločila Prekmurje od ostale Slovenije, sicer zapustila svoje sledove na gotovih področjih, vendar je ta pokrajina od konca madžarske okupacije po prvi svetovni vojni neverjetno hitro in učinkovito vplivala na bližnje kraje in narobe, da se je način življenja in mišljenja Prekmurca naglo zbližal z ostalimi slovenskimi pokrajinami. Umetne zgodovinske meje niso mogle zabrisati dejstev, da so ljudje v Obmurju eni in isti in neznatna razlika v narečju ne predstavlja nekaj, kar bi nam delalo nepremagljive težkoče pri upravni razdelitvi na občine in okraje. Saj bi po tej logiki morali potem imeti okraje in občine po narečjih ali starih »zgodovinskih« mejah povsod po Sloveniji. Mislim, da smo temu vprašanju doslej posvečali premalo pažnje in radi pozabili, da se v socialističnih pogojih življenja in dela moramo ozirati na tiste elemente, ki so skupni delovnim ljudem, ne pa na tiste, ki so tekom zgodovinskega razvoja negativno vplivali in ovirali delovno ljudstvo Obmurja v razvoju. Iz tega razloga sem trdno uverjen, da so glasovi z leve strani Mure, ki govore v prid obmurski skupnosti komun — obmurskemu okraju — pravi in upoštevajo to elementarno potrebo obeh strani — torej tudi naše Štajerske ali bolj konkretno Prlekije. No, pa ne bi hotel preveč pridigati, ampak osvetliti nekatere momente iz našega življenja.

Katera so danes glavna vprašanja v vsej pokrajini na levem in desnem bregu ob Muri? Ker je večina prebivalstva v teh krajih kmečka in ker se je to gospodarstvo razvijalo v zadnjih desetih letih v istih pogojih, mislim, da ravno vprašanja iz tega področja predvsem zanimajo večino volivcev. Katera področja kmetijstva pa danes, vsaj kolikor poznam situacijo, naravnost kričeče stoje pred nami v Obmurju? To so predvsem regulacije in melioracije celotnega področja od Goričkega preko Ravenskega in Murskega polja pa do celotnega področja Ščavnice in Mure same. Vodni režim je odvisen od Mure, ki ni vsaj zaenkrat niti specialno last nobenega brega oziroma njegovih prebivalcev, temveč je tu in nanjo morata računati oba bregova. Že to vprašanje nas tesno življenjsko veže. Mislim, da nas pri tem ne more nihče izven krajev, ki jih te potrebe zadevajo, bolj prepričevati, kakor če se sami lotimo teh vprašanj.

Kar se tiče živinoreje, predvsem pa še govedoreje, je to najvažnejša pridobitna panoga kmečkega življa ob Muri. Enake pasme gojimo že ves čas. Na istih osnovah jo bo treba pospeševati v bližnji in daljnji perspektivi, saj so pogoji popolnoma enaki na tej in oni strani. Pri ostalem velja to, kar sem povedal za živinorejo. Če že govorimo o zgodovinskih momentih, se spomnimo, da so svetlolisasto živino istočasno začeli uvajati na obeh straneh Mure.

Pri ostalih perečih gospodarskih vprašanjih, kot je obnova sadovnjakov in vinogradov, so interesi celotnega področja predvsem v tem, da popravimo posledice, ki jih je povzročilo uničenje po škodljivcih in slabo gospodarstvo v polpretekli dobi. Vsi vemo, da ameriški kapar ni upošteval meja in se je širil, kjer so mu pač ugajale naravne razmere, in napravil poleg ostalih vzrokov v sadjarstvu tako stanje, da lahko govorimo o potrebi, začeti znova. Tu bodo potrebni koristni nasveti, delovne roke, primerna organizacija, da bomo v celotni pokrajini na obeh bregovih zacelili težke rane, ki nam jih je zadala ta naravna katastrofa. Tudi tu je torej od ljudi na tem področju odvisno, kako in s kakšnim tempom bomo prišli naprej iz teh težav.

Razen kmetijstva so še tudi ostale gospodarske panoge na obeh bregovih Mure povezane med seboj. O tem smo v zadnjem času brali. Obrnil bi se spet na izkoriščanje važnega naravnega bogastva v času moderne tehnike, to je nafte, ki ga gotovo ne bo izkoriščal vsak breg po svoje, temveč bodimo veseli, če ga bo čimveč tudi na štajerski strani. V ostalem pa nosi vsa nekmečka proizvodnja bistveni pečat kapitalistične skrajne province, ki je bila kapitalistom željen rezervoar cenene delovne sile, bila pa mu je iz drugih razlogov premalo interesantna, da bi kaj večjega investiral. Spomnimo se le, da je do leta 1919 Ljutomer za cesarsko Avstrijo pomenil končno postajo na železniški progi Graz—hrvaška meja. Isto je za časa Ferenc Joška pomenila tudi Sobota. Tako se je zanimanje kapitalistov nasitilo že ob ugodnih pogojih ob glavnih progah. Prav ta industrija, ki je danes v Mariboru, bi v slučaju, če bi se gradnja Južne železnice izvajala po načrtu, ki bi obšel prelaz na Semeringu, lahko proizvajala danes nekje v Obmurju. Mislim, da se našim ljudem ta relativna zaostalost napram ostalim bližnjim pokrajinam zdi nekako že kot usoda. Odločno je treba prekiniti s takim pojmovanjem, pa naj bi obstojali kjerkoli. Sami moramo stremeti naprej in skupnost socialističnih odnosov v družbi bo radevolje tudi Obmurju pomagala. Mislim, da s takim fatalizmom, kot se je pojavljal ponekod s prevelikim poudarjanjem, da so v Obmurju pogoji samo za kmetijstvo, ne bomo daleč prišli. Tudi to moramo vedeti, da samo velika industrija ne prinaša povečanega narodnega dohodka in s tem zaslužkov prebivalstvu. Isti cilj je dosežen z lažjo industrijo, če uspešno posluje. Zato moramo tudi v tem vprašanju iskati sami rešitve v interesu celotnega Obmurja.

In zdaj, da se razumemo. Ni moj namen, da bi komurkoli delil recepte o tem, kako naj bo v okrajih ob Muri in Dravi razdeljeno področje, koliko komun naj bo in kako velike naj bodo. Smatram pa, da je potrebno pribiti eno: problemi ob Muri so enaki, delovni ljudje iz te pokrajine so poklicani, da jih rešujejo in ti ljudje bodo volili svoje predstavnike v občinske ljudske odbore in v okraj. Ta okraj pa naj bi obsegal teritorij, ki ga označujejo ista gospodarska struktura, isti gospodarski in politični problemi. Te probleme, kar zadeva gospodarstvo, sem skušal bežno prikazati. Da so že od nekdaj sični, to vemo vsi, zato smo jih tudi že dosedaj morali podobno reševati in če pogledamo stvar s praktične plati, je najbolje, če to opravljamo na širšem področju, ki bo presegal občinske meje v obliki posebnega okraja za Obmurje. Konec koncev je vseeno, ali bo sedež v Soboti ali v Ljutomeru. Ta pokrajina spada skupaj in jo tako tudi glejmo, ko rešujemo važno odločitev Obmurja — ali bomo sposobni upoštevati svoje prilike tako kot je pametno in prav, ali pa se bomo pravdali za oslovsko senco. Svetoval bi vsem, ki jim je stvar Obmurja pri srcu: ker spadamo skupaj, pomenimo se, kako bomo lažje in boljše napredovali z lastnimi močmi in kje je potrebno, da nas podpre širša skupnost. Muro pa kot simbol ločenosti dveh slovenskih pokrajin brišimo iz upravno teritorialne razdelitve. Vem, da večina delovnih ljudi na desnem bregu misli z menoj. Tem bi priporočal, da svoje mnenje povedo bolj glasno. Daleč iskati sodnika je bila vedno draga stvar, zato se o teh vprašanjih pogovorimo doma.

Joško Slavič

Maršal Tito na poti v domovino

V sredo je predsednik republike maršal Tito zaključil obisk prijateljski Indiji in z »Galebom« krenil proti domovini. Poln najlepših vtisov s potovanja po Burmi se je zaustavil za nekaj dni v Madrasu, največjem pristanišču ob vzhodnoindijski obali, si ogledal njegove znamenitosti ter se udeležil ene izmed sej konference kongresne stranke, katero vodi premier Nehru. Prav tiste dni je stranka sprejela načela, ki naj jo popeljejo v novi družbeni red — socializem. »Z veliko radostjo in občudovanjem spremljamo prizadevanja vaših voditeljev, da bi šli po novi poti — edino možnipoti — poti socialistične izgradnje«, je v pozdravnem govoru dejal Maršal.

V Majsuru so si visoki jugoslovanski gostje ogledali nekaj državnih industrijskih podjetij, v mestu Bangalore pa tovarno letal. Spontane manifestacije meščanov in delavcev, slavoloki, cvetje in zastave so znova dokazale, kakšno prijateljstvo goji indijsko ljudstvo do predsednika Tita in jugoslovanskih narodov. In te so dosegle svoj višek v Kočinu, oporišču indijske vojne mornarice, ki je izkazala predsedniku in njegovemu spremstvu poslednje časti ter se dostojno poslovila od njega.

»Indija bo hitro presenetila svet s svojim razvojem,« je dejal Maršal na banketu v Majsuru. »Spoznali smo indijsko ljudstvo in njegova velika prizadevanja, da si zgradi svojo deželo in zagotovi boljšo in srečnejšo bodočnost.«

In bodoča skupnost komun?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na posvetovanjih v središčih predvidenih komun, kakor tudi na zadnji seji OLO, je bila živahna razprava tudi o bodoči skupnosti komun — okraju. Ljudski odborniki in predstavniki SZDL so se zedinili v sklepu, da je treba podpreti težnje po združitvi obeh okrajev ob Muri v enotno zvezo komun — bodoči obmurski okraj.

*

Na seji Okrajnega ljudskega odbora je njegov predsednik tov. Franc Rogl prebral pismo, ki ga je zvezni poslanec tov. Vanek Šiftar poslal tov. Borisu Kocjančiču, predsedniku komisije za komune pri republiški Ljudski skupščini. V pismu se tov. Šiftar zavzema za ustanovitev skupnosti komun treh vzhodnoštajerskih okrajev (M. Sobota, Ljutomer, Ptuj) s sedežem v Mariboru. Po tem predlogu naj bi bila v Mariboru dva sedeža skupnosti komun levega in desnega brega Drave. V pismu je nadalje sporočil ljudskim odbornikom, da so istega mnenja tudi vidni voditelji: tov. dr. Tone Vratuša, podtajnik za zunanje zadeve FLRJ, predsednik zakonodajnega odbora Zvezne ljudske skupščine tov. Maks Šnuderl in zvezni ljudski poslanec za ljutomerski okraj tov. Ivan Kreft.

Treba je povedati, da ima vzhodnoštajerska skupnost komun s sedežem v Ptuju malo zagovornikov v naši pokrajini iz preprostega razloga, ker Ptuj ne predstavlja za Prekmurje nobenega pravega gospodarskega ali političnega središča, saj je prebivalcem zelo od roke, ker leži na skrajnem drugem koncu zamišljenega okraja. Med Prekmurci je še vedno živa misel na Obmursko skupnost komun s sedežem v M. Soboti, s čemer bi po osvoboditvi rojen pojem Obmurje dobil svoj popolen izraz in pomen. Prav tako bo vsak razsoden in nepristranski človek priznal, da se M. Sobota vse bolj razvija v naravno središče tako združene pokrajine in da ji je zato priznati prednost pred Ljutomerom, ko gre za izbiro središča bodočega okraja.

Ljudski odborniki so naročili svojim voditeljem, naj se tudi naprej zavzemajo za Obmursko skupnost komun, saj menijo, da ima taka združba komun svojo politično, gospodarsko, kulturno in zgodovinsko opravičilo. Prebivalce obeh sedanjih okrajev vežejo isti problemi v kmetijstvu, skupni so jim problemi pri urejevanju vodnega sistema, slične točke pa lahko najdemo tudi na drugih popriščih dejavnosti. V primeru pa, da vendarle ne bo razumevanja za tako rešitev, ki bi gotovo bila ugodna za prebivalce obeh bregov Mure, se je treba zavzemati za vzhodnoštajersko skupnost komun — vendar ne s sedežem v Ptuju, marveč v Mariboru, ki je za Prekmurje mnogo bolj idealno središče trajnejšega pomena. Po mnenju ljudskih odbornikov bi bila vzhodnoštajerska skupnost komun s sedežem v Ptuju le začasna rešitev in bi že čez nekaj let zgubila svojo veljavo. Za te smotre se bodo Prekmurci potegovali tudi v prihodnjih dneh.

S. K.

Žalik Lojze - Dušan

S partizani po Prekmurju

Bilo je 10. februarja leta 1945. Naša partizanska skupina — Atena, Marjan, Dušan, Kolenc in Hancov Joško — se je mudila v Brezovici. Že prejšnji dan bi se morali sestati pri Amerikancu v Nedelici in od tam kreniti k četi v Strehovski gozd. Toda medtem je prišel Marjan s sporočilom, naj počakamo grupo, ki se je mudila v Polani in Bistrici, da bi potem drugi večer skupno nadaljevali pot. Tako smo obtičali v Brezovici še en dan. S Kolencem sva imela nalogo urediti postojanko pri Tomaževih. To je bila družina, ki ni bila naklonjena partizanom, toda s tem smo jim hoteli zavezati usta, da ne bi izdajali družin, ki so podpirale partizane in za katere so Tomaževi vedeli. Čeprav s silo, je bila postojanka le urejena. Tu smo nameravali počakati do drugega večera. Tomaževa družina, stari oče, njegova žena, hči (mož je bil v madžarski vojski) in sin, ki pa je bil gluh, zdaj niti ni več kazala takega nezadovoljstva kot tistikrat, ko smo postojanko urejevali. Kazalo je, da bo vse v redu.

V resnici pa ni bilo tako. Zadeva je postajala vse bolj in bolj sumljiva. Ne le to, da nam niso ponudili nobene hrane, okrog devetih je zmanjkalo tudi gluhega fanta. Domači so trdili, da je pri sosedu. Tega smo že dalj časa dobro poznali, zato je stopil Marjan k njemu pogledat. Tu je zvedel, da je fant šel proti županovi hiši. Marjan je seveda šel za njim in fanta tam tudi dobil. Prišel je pravočasno in tako preprečil izdajo. Fant se je izgovarjal, da ni vedel, kaka vojska je to. Ko smo mu napisali na papir, kdo smo in kaj, se je začel pretvarjati, kakor da je tudi on za partizane. Menili smo, da ne bo hujšega, toda opoldne, ko je krmil živino, je fant spet izginil. Okrog enih popoldne so se tudi ženske umaknile iz hiše in vabile še starega očeta. Vendar ta ni šel iz sobe in je verjetno bil edini v družini, ki ni vedel za izdajo. Gluhi fant je tokrat opravil drugače. Šel je k

Žalik Lojze — Dušan, avtor tega prispevka.

vaškemu slugi, ta je bil madžaron, in mu zagrozil, da če ne bo takoj prijavil partizanov Madžarom, bo to storil sam in še njega prijavil. Vaški sluga se je zbal ter nas tako ovadil.

Bližala se je že druga ura. Domačih nikjer nobenega. Vreme je bilo precej južno, snega in ledu je bilo dosti in talil se je že. Gozda ni bilo v bližini, zato nismo mogli nikamor. Malo pred drugo sem skozi okno opazil dva madžarska vojaka, ki sta se počasi bližala in si pozorno ogledovala hišo. Ko pa sta prišla bliže, sta se zopet oddaljila par korakov. Že smo mislili, da je obič.ajna patrola, ki namerava k županu, vendar smo bili takoj pripravljeni na karkoli. In ni bilo odveč. Madžara sta se obrnila k hiši, prišla v dvorišče in se ustavila pred vežnimi vrati. Eden nas je pozval na predajo. Toda komaj je končal, že ga je podrl rafal Atenine brzostrelke, dočim je drugi pobrisal z zdravo kožo. Zdaj šele smo videli, da smo obkoljeni z vseh strani. Pokalo je z vseh koncev, mi pa smo odgovarjali. Hancov Joško, šestnajstletni fant, je pokal skozi okno z lovsko karabinko; dobro se je držal, čeprav je tega dne prvič uporabljal puško.

Vedeli smo, da dolgo ne bomo vzdržali v hiši. Bilo nas je pet, Madžarov pa kakih tristo. V hiši nismo smeli ostati. Prebiti sovražni obroč za vsako ceno. Ven smo prišli hitro. Madžare je zmedel glas brzostrelke, ki je zadrdrala iz veže. Toda nismo imeli primernih zaklonov, razen jablan in snega na tleh. Iz Tornarjevega dvorišča je ostro lajal mitraljez, nekje v bližini pa še brzostrelka. Obkoljeni smo bili v krogu kakih 150 metrov. Atena je stala za neko jablano in držala v šahu madžarski mitraljez in brzostrelko, ki sta bila prvi za plotom, druga v jarku. Razdalja je bila kakih 30 metrov. Edino tu je bilo upanje, da bi se lahko prebili, ker bi nam umik ščitilo grmičevje in plotovi. Prvi se je vrgel čez plot Marjan. Besen rafal iz mitraljeza ga ni zadel. Priplazil se je na kakih 10 metrov razdalje do Madžara z brzostrelko, ko je nenadoma utihnila naša. Atena je bila ranjena. Bil sem par metrov od nje. Zaklicala je: »Marjan, vrzi bombo...! Ranjena sem...« Toda Mar-

Zasedanje OLO Murska Sobota

Na zadnji, 21. seji Okrajnega ljudskega odbora, sta oba zbora razpravljala tudi o delu posameznih svetov, poslušala poročila o delu okrajnih sodišč in sprejela vrsto odlokov. V nadaljevanju objavljamo izvlečke iz poročil in razprave.

Odbornik tov. Kuhar je prebral zapisnik o zadevi, ki se nanaša na izkoriščanje zemljišč splošnoljudskega premoženja in urbarske skupnosti v Lendavi in Trimlinih. Zemljišča naj bi dodelili posameznim kmetom v uživanje. Nadalje so sprejeli sklep, da bodo združili sklad splošnoljudskega premoženja in sklad urbarske skupnosti, in pooblastili lendavski ljudski odbor, da razen gozdov, ki jih bo prevzela v upravljanje Gozdna uprava, razdeli zemljišča posameznim interesentom v uživanje.

Zatem so odborniki poslušali poročila posameznih svetov Okrajnega ljudskega odbora in izvolili njihove naslednike. Število članov Gospodarskega sveta se je povečalo od 8 na 13. Svet je v glavnem razpravljal o družbenem načrtu, o reorganizaciji v trgovski mreži, reviziji v zadružništvu, izdaji obrtnih dovoljenj in Vodni skupnosti, ki je še vedno največji problem Prekmurja. Za predsednika Sveta je bil ponovno izvoljen tovariš Pavel Korošec.

Svet za prosveto in kulturo je največ razpravljal o družbenem upravljanju v šolstvu, se ukvarjal z namestitvami in premestitvami učiteljev, skrbel za strokovni napredek šolskih kadrov in pri tem dosegel zadovoljive uspehe. Nanovo so namestili inšpektorja za šolstvo in za predvojaško vzgojo. Za predsednika Sveta je bil izvoljen tov. Karel Škerget.

Svet za zdravstvo in socialno politiko je reševal predvsem proračunske probleme, ki se nanašajo na samostojno financiranje zdravstvenih ustanov in samoupravljanje v njih. Najbolj delavni so bili istoimenski sveti pri občinskih ljudskih odborih Grad, Križevci in Lendava. Za predsednika Sveta je bila izvoljena učiteljica tov. Dragica Razdevškova.

Poročilo Sveta za notranje zadeve je podal predsednik OLO tov. Rogl in med drugim omenil, da je sedanji predsednik Sveta v preiskovalnem zaporu, kar je menda edinstven primer v Jugoslaviji. Za novega predsednika Sveta je bil izvoljen tov. Slavko Gorenc.

Svet za komunalne zadeve se ni redno sestajal, njegovo delo pa je precej sorodno delu Sveta za gospodarstvo. Največ so razpravljali o elektrifikaciji in nabavi potrebnega materiala. Za v. d. šefa Uprave za ceste je Svet imenoval tov. Nerada, njegovo predsedniško mesto pa je po volji odbornikov zavzel tov. Anton Kikec.

Ljudski odbor je tokrat imenoval tudi več komisij in odborov; med njimi komisijo za proračun, komisijo za odlikovanja, komisijo za razpis direktorskih mest, upravni odbor Narodne banke, odbor za ceste, odbor za delo in komisijo za arbitražna vprašanja.

Poročilo o delu Okrajnega sodišča je podal njegov predsednik tov. Pavel Grom, ki odhaja te dni na novo službeno mesto v Koper. Njegovo odstavko so odborniki soglasno sprejeli. Za v. d. predsednika tega sodišča je bil na seji izvoljen tov. Stojkovič, imenovali pa so tudi več sodnikov - porotnikov.

Sprejet je bil tudi sklep o ustanovitvi Študijske knjižnice in Muzeja v M. Soboti. Obe ustanovi naj bi služili strokovnemu napredku naših kadrov. Muzej bo zbiral narodopisne predmete iz Obmurja.

Ljudski odbor je na tokratni seji razpravljal in sprejel več odlokov in odločb. V odloku o izdajanju in zamenjavi delovnih knjižic je rečeno, da je rok za izdajanje teh knjižic podaljšan do 1. aprila. Za kršitelje tega odloka so predvidene kazni do 5000 din. S posebno odločbo so uvrstili Veterinarski zavod med ustanove s samostojnim financiranjem. Za ravnatelja bolnišnice v M. Soboti je bil imenovan tov. dr. Starc. Nadalje je bil sprejet sklep o uporabljanju proračunskih sredstev in razdeljevanju sredstev iz okrajnega investicijskega sklada do tistega časa, ko bosta sprejeta družbeni načrt in proračun. Predlog Gozdne uprave o namestitvi še dveh uslužbencev na upravi in po enega uslužbenca v revirskih vodstvih so odložili do druge seje. Do takrat ga bo proučila posebna komisija. D. F.

Gasilska zveza v Murski Soboti obvešča

OBČNI ZBORI DRUSTEV

V torek, 1. februarja, ob 14. uri: Vanča ves in Rankovci.

V sredo, 2. februarja, ob 18. uri: Gančani in Bratonci.

V četrtek, 3. februarja, ob 18. uri: Mlajtinci in Noršinci.

V nedeljo, 6. februarja, ob 14. uri: Domanjševci, Peskovci, Adrijanci.

V ponedeljek, 7. februarja: ob 14. uri: Pečarovci.

V sredo, 9. februarja, ob 14. uri: Renkovci, Turnišče, Gomilice in Nedelica.

PODČASTNISKI TEČAJ ZA ČLANICE. **Ponovno obveščamo vsa društva in upravne odbore, da se bo 7. februarja t. l. pričel drugi podčastniški tečaj za članice. Vabimo vas, da nemudoma pošljete prijave.**

TROMESEČNA POROČILA. **Prejeli smo nove obrazce za tromesečna poročila. Vabimo sekretarje PGD, da jih vzamejo še pred koncem tromesečja.**

ČLANARINA ZA LETO 1954. **Vabimo blagajnike društev, da čimprej poravnajo članarino za leto 1954.**

GASILSKI VESTNIK. **Gasilski vestnik bodo v bodoče prejemala vsa PGD, tako tudi ona, ki dosedaj niso bila nanj naročena.**

OBMURSKI TEDNIK. **Priporočamo vsem članom gasilske organizacije, da redno bero Obmurski tednik, prav posebej pa opozarjamo na objave OGZ. Nanje naj članstvo opozarja tudi svoje voditelje.**

Iz pisarne OGZ

Kupite hišo, sadovnjake, vinograde . . .?

Realitena agencija Maribor, Partizanska 24, proda lepe vseljive eno in dvostanovanjske hiše, tudi z lokali, vsepovsod v Mariboru in okolici od 300.000 do 1,500.000 din, 8 ha veliko posestvo blizu Maribora za 900.000 din, 4 ha vinograda in sadovnjaka v Kamnici za 1,500.000 din, 10 ha v Šentilju za 1,200.000 din, 4 ha zemlje v Slivnici za 1,000.000 din, 8 ha zemlje z gostiln. lokali pri Jakobu za 2,000.000 din, 5 ha zemlje pri Martinu za 450.000 din, 4 ha zemlje pri Tomažu - Ljutomer za 700.000 din, pravtako v Radencih, Ivanjkovcih, pri Vidmu ob Ščavnici in drugje v Obmurju po nizkih cenah, tudi na prevžitek.

KMETIJSKA ZADRUGA LEMERJE
razpisuje mesto **upravnika.** — Zaželjena praksa. — Nastop službe takoj.

KMETIJSKA ZADRUGA z. o. j.
BOGOJINA
sprejme v službo
UPRAVNIKA.
Pogoji srednja strokovna šola ali večletna praksa v trgovini ali v zadružnem gospodarstvu.

SODARJI!

Kupimo ali damo izdelati večje število sodov za kis. Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na naslov: Trgovsko podjetje na veliko »Potrošnik«, Murska Sobota.

VABILO

Klub prekmurskih akademikov priredi dne 12. februarja 1955 ob 19.30 v vseh prostorih restavracije »NAFTA« in kina »NAFTA«
PRVI PREKMURSKI AKADEMSKI PLES Z BRUCOVANJEM
Igra veliki plesni orkester »AMOR« iz Maribora.

VETERINARSKI ZAVOD
v Murski Soboti
obvešča vse živinorejce, da je od 1. februarja 1955 uvedena ob delavnikih nova osemenjevalna proga.

Na osemenjevalne postaje morajo biti pripeljane živali do navedene ure:

Rakičan ob 7.40, Beltinci 8.10, Bogojina 9.10, Tešanovci 9.55, Moravci 10.30, Zg. Moravci (gost. Škrilec) 11.15, Martjanci 12.05, Puconci 12.35, Vanča ves 13.45, Kupšinci 14.15, Černelavci 14.40, Polana 15.10, Predanovci 15.35, Brezovci 16.00, Puževci 16.30, Skakovci 17.00, Gederovci 17.25, Petanjci 17.50, Tišina 18.30, Krog 18.55.

Osemenjevalna proga za nedelje in praznike ostane še nadalje v veljavi.

19. februarja 1955 tradicionalna pustna maškerada TD Partizana

SEJMI

Okraj Ljutomer — Gornja Radgona v četrtek, 3. februarja, živinski sejem.

Okraj Murska Sobota — Beltinci v sredo, 2. februarja, živinski sejem; Grad v sredo, 2. februarja, živinski sejem; Križevci v sredo, 2. februarja, živinski sejem; Lendava v torek, 1. februarja, živinski sejem; Mačkovci v petek, 4. februarja, živinski sejem; Puževci v torek, 1. februarja, živinski sejem; Salovci v sredo, 2. februarja, živinski sejem; Tišina v sredo, 2. februarja, živinski sejem; Turnišče v torek, 1. februarja, živinski sejem in v četrtek, 3. februarja, svinjski sejem; Murska Sobota v petek, 4. februarja, splošni sejem.

Razpisi

KMETIJSKA ZADRUGA z. o. j.
TURNIŠČE
sprejme v službo
UPRAVNIKA.
Pogoji: kmetijska šola in pet let prakse v tem poslu.

Kmetijska zadruga MARTJANCI
razpisuje mesto **upravnika.** — Plača po dogovoru. Prošnje je poslati na upravni odbor Kmetijske zadruge Martjanci.

Kmetijska zadruga MURSKI ČRNCI
razpisuje mesto **honorarnega upravnika.** — Zaželjena praksa v zadružnem gospodarstvu. Plača po dogovoru. Prošnje je nasloviti na upravni odbor KZ Murski Črnci.

KMETIJSKA ZADRUGA BOREJCI
razpisuje mesto **upravnika.** — Zaželjena praksa. — Nastop službe takoj.

Kmetijska zadruga MOŠČANCI
razpisuje mesto **upravnika.** — Zaželjena praksa v zadružnem gospodarstvu. Plača po dogovoru.
KZ Moščanci

KMETIJSKA ZADRUGA
BISTRICA OB MURI
razpisuje mesto
UPRAVNIKA.
Pogoji: kmetijska šola ali ustrezni večmesečni tečaj ali večletna praksa na vodilnem mestu v zadrugi, na kmetijskem oddelku ali pa v trgovini. — Plača po dogovoru. Prošnje je poslati na upravo zadruge najkasneje do 15. II. 1955.

KMETIJSKA ZADRUGA LIPA
razpisuje mesto
UPRAVNIKA.
Pogoji: srednja strokovna šola ali najmanj osemletna praksa na vodilnem mestu v zadrugi, na kmetijskem oddelku ali v trgovini.

KMETIJSKA ZADRUGA
ŠALAMENCI
razpisuje mesto
UPRAVNIKA.
Pogoji: kmetijska šola (ustrezni večmesečni tečaj) ali večletna praksa na vodilnem mestu v kmetijski zadrugi. Plača po dogovoru.

Tedenski koledar

Nedelja, 30. januarja — Martina
Ponedeljek, 31. januarja — Vanja
Torek, 1. februarja — Ignacij
Sreda, 2. februarja — Svečnica
Četrtek, 3. februarja — Blaž
Petek, 4. februarja — Andrej
Sobota, 5. februarja — Agata

Gibanje sonca: 1. februarja vzide ob 7.26 uri, zaide ob 17.06 uri. — Dolžina dneva 9 ur 40 minut.

Lunine mene: 31. januarja ob 0.6 uri 0.5 minut prvi krajec.

SPOMINSKI DNEVI

30. 1946 — Sprejeta ustava FLRJ.

1. 1945 — Predsedstvo SNOS je razglasilo 8. februar, dan Prešernove smrti, za slovenski kulturni praznik.

3. 1758 — Rojen v Šiški pri Ljubljani pesnik Valentin Vodnik.

4. 1813 — Rojen v Osijeku Josip Juraj Strossmayer.

5. 1944 — Akcija na Idrijski rudnik, minerska skupina je v globini 386 metrov minirala črpalke in električno napeljavo. V času napada je bilo v Idriji 2000 Nemcev.

KINO

VELIKA POLANA — 30. januarja ameriški film »Človek divjega zapada« — Filmske novosti št. 18. — 6. februarja jugoslovanski film »Občinsko dete«.

»PARK« M. SOBOTA — Od 28. do 30. januarja ameriški kovbojski film »Dvoboj pri Srebrnem potoku« in od 1. do 3. februarja ameriški film » Vodnjak«.

LENDAVA — Od 28. do 30. januarja ameriška drama »Uročen« in od 1. do 2. februarja ameriška ljubavna drama »Rebecca«.

ČEPINCI — 30. januarja jugoslovanska vojna drama »Frosina« — 6. februarja angleški zabavni film »Hotel Sahara«.

GRAD — 30. januarja ameriški film »Dumbo« in 6. februarja angl. film »Sestri«.

RADENCI — 29. in 30. januarja ameriški film »Krvna osveta« — 3. februarja ameriški film »Steklena menažerija«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — 29. in 30. januarja mehiški film »En dan življenja« — 2. februarja ameriška drama »Kobilice«.

GORNJA RADGONA — 29. in 30. januarja jugoslovansko-avstrijski film »Poslednji most« — 2. februarja ameriški barvni film »Dumbo«.

LJUTOMER — 26. in 27. januarja ameriški film »Vodnjak« — 29. in 30. januarja švedski film »Dobri vojak Bum«.

MALI OGLASI

ESPERANTO SE LAHKO NAUČITE z dopisnim tečajem. Prvo lekcijo pošlje proti predložitvi 50 din Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

STANOVANJSKO HIŠO v Murski Soboti kupim. Naslov v upravi lista.

DVOSTANOVANJSKO HIŠO, podkleteno, primerno zlasti za obrtnika, s skladiščem in vrtom, prodam v Murski Soboti, Kolodvorska ulica. Informacije in naslov v upravi lista.

GRADBENI MATERIAL, več stavbenih objektov, ki jih nameravam odstraniti zaradi prezidave — prodam. Informacije v gostilni Flisar, Murska Sobota, Kocljeva ulica št. 3.

VIJASTE OSOVINE za mlatilnico (Maršalko) prodam. Rebernik Stanko, Stročja vas pri Ljutomeru.

MLAD GOZD v Radovcih — prodam. Naslov v upravi lista.

jan je svojo bombo porabil že pri preboju iz hiše, edino sem imel še jaz. Vrgel sem se preko plota in se priplazil do Marjana. Zagnal je bombo proti sovražniku z brzostrelko, ki je takoj stekel v dir, čim je to opazil. To je videl tudi mitraljezec in pogum njegovega pajdaša je še njega pognal v beg — in obroč je bil prebit. Hitro smo se umaknili in bili rešeni vsaj za kratek čas.

Težko ranjena Atena je hodila sama, oprta na Marjana. Bila je ranjena v trebuh in nogo.

Pokanje je prenehalo le za nekaj minut. Umikali smo se po travniku, ki je bil redko zasajen z jablanami. Madžari so se spet opogumili in nam sledili, vendar je bilo med nami kakih 300 metrov razdalje. Joško in Kolenc sta bila spredaj, Joško s prestreljeno nogo, vendar pa kosti ni zadelo. Zdaj sem jaz vodil Ateno, Marjan pa je ščitil umik. Nameravali smo se umakniti v Polanski log, toda s te strani so Madžari dobivali nova ojačenja. Joško in Kolenc, ki sta bila že precej spredaj, sta se jim izmaknila, mi trije pa smo bili ponovno obkoljeni. Madžari so srdito streljali in se bližali Marjanu. Ura je šla že proti tretji, ko sva zaslišala presunljiv krik Marjana, njegova puška pa je utihnila. Junaško je padel. Madžari so še na mrtvega metali bombe, niso se mu upali zlepa približati. Z Ateno sva ostala sama — v obroču. Prosila me je, naj storim konec zanjo z orožjem, saj da se oba ne bova mogla rešiti. Tega nisem mogel, vedel sem, da bi to v skrajni sili storila sama, kakor tudi jaz.

Umaknila sva se v gosto grmovje ob jarku in bredla v vodi do kolen. Ko so se zasledovalci prepričali, da je Marjan mrtev, so zagnali velik krik in se gnetli okrog njega, a naju niso opazili. Tako sva ostala izven obroča. Toda krvava sled bi naju lahko izdala, zato sva morala nujno dalje. Prebredla sva Črnec in šla proti Polani. Ljudje, ki so naju opazili, so se v strahu umikali, pričakujoč, da bodo Madžari pridrveli za nama. Ustavila sva se pri neki hiši, zaprosila za vino in nadaljevala težko pot proti Gornjemu logu. Vsa onemogla sva se za hip ustavila pri vaški hiši v Polani. Toda ni minilo niti pet minut, ko sva opazila voz z osmimi Madžari. Čim so naju zagledali, so se razporedili v strelsko vrsto. Umakniti se nisva imela nikamor, odločila sva se, da sprejmeva borbo. Toda najina hladnokrvna pripravljenost jim je nagnala strah v kosti, pobrali so šila in kopita in se umaknili. Počivala sva še nekaj časa, nato pa se umaknila v gozd. Začelo se je že mračiti in s tem je bila nevarnost mnogo manjša.

V gozdu sva obstala in čakala, da se popolnoma zmrači. Ko sva že hotela kreniti dalje, opaziva skupino ljudi, ki so šli drug za drugim v smeri Polane. Toliko da sva se umaknila za grm in že je zaregljala brzostrelka. Atena je spoznala glas in zaklicala. Bili so naši: Radovan, Vince, Kustec, Leček in še nekateri. Naredili smo zasilne sanke in ranjeno Ateno odpeljali v Bistrico, jo čez noč pustili pri Kolenčevih, mi pa smo se umaknili v Orlovščak. Spominjam se, da je v tisti noči mraz hudo pritisnil, plašč mi je zmrznil tako, da sem ga lahko postavil na tla in je stal. Ostali smo okrog Bistrice nekaj dni in čakali na zvezo s Slovenskimi goricami, vendar je nismo dobili. Ker tudi na Hotizi nismo dobili zveze, smo po nekaj dnevih čakanja krenili proti Nedelici in Strehovcem, k četi.

Med potjo smo se ustavili v Nedelici pri Farkašovih. Gospodar je bil nyilaš, vendar tega nismo vedeli, dokler nam ni povedal nek naš človek. Noč in dan smo prebili v tej hiši, nato pa smo se umaknili v Polanski log. Sneg je bil pa še precej velik in neizhojen, zato so nas Madžari izsledili. Počivali smo blizu Ledave, krog in krog je bila voda, ki je drla iz naraslih potokov Ledave, Črnca in Kopanje. Za šalo vedno pripravljen Leček je pravkar pripovedoval neko zabavno zgodbo, ko smo nenadoma zaslišali oster žvižg. Prihitel je stražar in v eni sapi dahnil — hiter umik, obkoljeni smo! Bili smo pripravljeni v sekundi. Na eni strani obroč še ni bil zaprt, na vso srečo ravno v smeri proti Kopanji. Prebredli smo potoček, Radovanova brzostrelka pa je poskrbela za zmedo v madžarskih vrstah, da smo pridobili na času. Zasledovali so nas vse do noči, borili smo se z Madžari in vodo. Prebili smo se vsi, razen Lečeka, ki je ostal v valovih naraslega Črnca.

Dvanajst nas je bilo in v vseh želja — priti čimprej do čete! Še v isti noči smo nadaljevali pot in proti jutru prišli v Strehovske gorice. Četrto noč po prihodu smo dobili zvezo s četo, vendar smo se še isto noč spopadli z Madžari, kjer je padel partizan Srečko. Toda tudi Madžari niso ostali brez izgub. Vsi skupaj smo se umaknili v taborišče čete v Motvarjevski gozd. V četi je vladalo pravo vojaško vzdušje, red in disciplina. Četa je bila v stalni pripravljenosti za borbo.

Madžari so bili besni, ker niso mogli uničiti skupine partizanov, kljub ogromnemu številu vojske. Pripravljali so se, da bi z vso silo zatrli gibanje. Pripravili so načrt, obkolili taborišče in nas hoteli iznenaditi. Toda pripravljenost čete in zavest njenih borcev sta prekrižala njihove račune; četa partizanov je tudi tokrat prebila sovražni obroč in pri tem ostala neokrnjena. Še isti večer smo se razdelili na dva dela; prvi je krenil na Goričko vse do Porabja, drugi pa se je vrnil na Dolinsko.

Na podlagi 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, štev. 19-89/52) in v zvezi z odlokom o rokih za zamenjavo, oziroma izdajo delovnih knjižic (Uradni list LRS, štev. 48/54) izdaja Okrajni ljudski odbor Murska Sobota na XXI. skupni seji obeh zborov

dne 21. januarja 1955 sledečo

odredbo

o rokih za zamenjavo, oziroma izdajo delovnih knjižic.

1.

Delovne knjižice, predpisane z Uredbo o delovnih knjižicah (Uradni list FLRJ, štev. 7-65/52), morajo biti zamenjane, oziroma izdane najkasneje do 1. aprila 1955 na vsem območju okraja Murska Sobota.

2.

V mejah roka iz prvega poglavja te uredbe so za posamezne etape dela pri zamenjavi oziroma izdaji delovnih knjižic naslednji roki:

a) gospodarske in družbene organizacije, uradi in zavodi ter zasebni delodajalci morajo vložiti za vse svoje delavce in uslužbence prijave za izdajo delovnih knjižic obenem z vsemi predpisanimi dokumenti, najkasneje do 15. februarja 1955;

b) Posredovalnica za delo OLO Murska Sobota mora predložiti prijave z vsemi dokumenti pristojni posebni komisiji za priznavanje delovne dobe pri Zavodu za socialno zavarovanje za okraj Murska Sobota, najkasneje do 1. marca 1955.

3.

Komisija za priznavanje delovne dobe pri Zavodu za socialno zavarovanje za okraj Murska Sobota mora izdati po prijavah iz odstavkov a) in b) tega poglavja odločbo o priznanju delovne dobe, najkasneje do 20. marca 1955.

4.

Direktor gospodarske organizacije, oziroma druga odgovorna oseba gospodarske ali družbene organizacije, urada ali zavoda, oziroma zasebni delodajalec, ki ne izvrši navedenih opravil do predpisanih rokov, stori prekršek, ki se kaznuje v smislu 4. člena Odloka o rokih za zamenjavo, oziroma izdajo delovnih knjižic (Uradni list LRS, štev. 48/54) z denarno kaznijo do 5000.— dinarjev.

5.

Ta odredba velja takoj in jo je objaviti v Obmurskem tedniku, glasilu SZDL okraja Murska Sobota.

Štev. 12783/2-54.

Murska Sobota, 21. januarja 1955.

Predsednik OLO:
Rogl Franc l. r.

Tretjič o sadnih sadikah — Tokrat še v luči

Društva inženirjev in tehnikov

Na zadnjem lanskoletnem zasedanju Zbora proizvajalcev OLO M. Sobota so bile podane nekatere izjave in po njih kasneje objavljeni članki v našem časopisju (Obmurski tednik, Slovenski poročevalec in Delavska enotnost), za katere smatramo, da ne informirajo javnosti povsem pravilno. Ne zato, ker sta v tem prizadeta dva naša člana, temveč zaradi tega, ker tako napačno prikazovanje dejstev škoduje uspešnemu delu in ugledu našega društva, želimo povedati naslednje:

Vsekakor odobravamo javno kritiko, če je ta objektivna in konstruktivna.

Če bi izjave v Zboru proizvajalcev OLO in članki v časopisih (»Kako je s sadnimi sadikami« v OT, »To ni pošteno« v Delavski enotnosti in »Očitajo jim špekulacijo« v Slovenskem poročevalcu) temeljile na gornjem, bi bil njihov namen tudi dosežen. Toda ker ne temelje na tem, so v njih tudi nekatere neobjektivne trditve. Tako trditev, da Kmetijsko gospodarstvo Rakičan prodaja sadne sadike v druge okraje, namesto da bi skrbelo za domače potrebe, čeprav prejema dotacijo za vzdrževanje drevesnice, ni resnična. Res je namreč, da so v Rakičanu še pred objavo oglasov v časopisju in pred ponudbami kupcev izven okraja stavili vso zalogo in asortiment sadnih sadik na razpolago Okrajni zadružni zvezi v Murski Soboti. Ko je posestvo prejelo naročilo OZZ za sadike že potem, ko so za pretežni del sadik sklenili pogodbo z drugimi kupci, oziroma sadike že prodali, so celo v nasprotju z običajnimi trgovskimi navadami stornirali že sklenjene, a še neizpolnjene dobave, da so lahko krili večji del naročila soboške OZZ. Tako je posestvo v Rakičanu dobavilo OZZ v Murski Soboti 1400 sadik od 2400 naročenih.

Kot odgovor na neobjektivno kritiko v Zboru proizvajalcev so bile v že omenjenih člankih med drugim tudi trditve, da »merodajni činitelji na OZZ niso pokazali potrebnega zanimanja za pravilno organizacijo dela v sadjarstvu in za obnovo že uničenih sadovnjakov. OZZ že vsa leta doslej ni kazala nobenega posebnega zanimanja za sadike iz drevesnice pri Gradu; lani je celo dajala prednost sadnim sadikam iz neke drevesnice v Ljutomerskem okraju. Šele 9. novembra so se na OZZ spomnili, da bi potrebovali 2400 sadik«.

Kakšna je resnica pri tem? Referent za sadjarstvo pri OZZ je izredno vestno opravljal in še opravlja svoje delo. Uspešnejše delo pri obnovi sadovnjakov pa so močno ovirala nezadostna finančna sredstva. Sadne sadike je OZZ vedno naročala v drevesnici pri Gradu, le nekaj sort jablan in sadike koščičastega sadja so bile naročene v drevesnicah izven okraja, ker drevesnica pri Gradu teh ni imela v svojem asortimentu. Tudi pri naročanju sadik v jeseni 1954 je bilo s strani referenta vse v redu, vendar pa zaradi pomanjkljivega dela kmetijskih zadrug akcija ni uspela pravočasno. Zato je bilo tudi naročilo dano tako pozno, t. j. šele 9. novembra, ko je posestvo v Rakičanu pretežni del sadik že razposlalo v druge okraje.

Poudarjamo, da je treba pozitivna in negativna dogajanja prikazati tako, da ne pride do nepravilnih zaključkov pri javnosti, ki z zadevami ni podrobno seznanjena. Nekatere trditve, podane o tej zadevi v Zboru proizvajalcev ali objavljene v časopisih, se oddaljujejo tudi od tega.

Premalo jasno so podane n. pr. trditve v omenjenih časopisnih člankih: »Sedaj pa širijo neutemeljene vesti, da bi tako prikrili svoje napake in slabosti. Pri OZZ so dvignili svoj krik in vik prav tisti, ki so bili sami krivi.« Bralec je ob takh trditvah prepričan, da le-te zadenejo referenta za sadjarstvo pri OZZ. Vendar to ne odgovarja resnici, kajti analiza dejanskega stanja je pokazala, da je ta kritika izrečena na račun bivšega tajnika OZZ.

Tudi izjava, podana pred Zborom proizvajalcev kot odgovor na omenjene časopisne članke, ni povsod dovolj jasna in lahko vodi do dvoumja. Trditev, ki zadeva gospodarsko škodo, katero je utrpelo Kmetijsko gospodarstvo Rakičan pri semenskem krompirju, izzveni, kot da je hotelo Kmetijsko gospodarstvo Rakičan špekulirati pri cenah semenskega krompirja (»Kakor sem izvedel, vam je bila ta cena prenizka in ste sklenili dogovor s podjetjem, da bo izvršilo odkup po ceni, ki se bo formirala spomladi«). Smatramo, da pri tem ni moč govoriti o špekulaciji, kajti ves semenski krompir ni bil prodan jeseni, zadružno trgovsko podjetje pa nima primernega skladišča za zimsko vskladiščenje krompirja, medtem ko jih ima Kmetijsko gospodarstvo Rakičan.

V isti izjavi je bilo povedano tudi naslednje: »Slišal sem marsikatero pikro na račun kvalitete dosedaj dobavljenega semenskega krompirja in žal jih moram še danes poslušati v zvezi s spomladansko akcijo,« kar prav tako lahko vodi do nepravilnih zaključkov, da je bil prav omenjeni semenski krompir, zaradi katerega je utrpelo Kmetijsko gospodarstvo Rakičan gospodarsko škodo, zelo slabe kvalitete. S to trditvijo ni bil mišljen semenski krompir iz Rakičana, temveč semenski krompir, ki je bil zadnja leta dobavljen v Prekmurje in ki ni bil vedno zadovoljive kvalitete. Nasprotno pa je bil semenski krompir iz Rakičana sorazmerno zelo dobre kvalitete, kar so pokazala dosedanja opažanja krompirjevih nasadov, izvirajočih iz rakičanskega semena, saj so bili pridelki mnogo boljši kot pa pri uporabi domačega semena. Kljub temu pa smatramo, da v Prekmurju v navadni spomladanski saditvi ni mogoče pridelovati popolnoma neoporečen semenski krompir.

Vsaka kritika mora sloneti na točno preverjenih dejstvih. Trditev v časopisnih člankih, da je tov. Š. obdolžil rakičansko posestvo, da špekulira s semenskim blagom, je neresnična in je bila postavljena zgolj na osnovi nekritičnega akceptiranja različnih neutemeljenih govoric.

Kritika, ki se je razvila okoli nabave sadnih sadik in prodaje semenskega krompirja, je točno pokazala, da moramo nadaljnje ponavljanje podobnih primerov preprečiti z rešitvijo bistva tega problema, ki obstoji v čimprejšnji utrditvi kmetijskih zadrug, da postanejo sposobne za samostojno izvrševanje nalog pri pospeševanju kmetijstva in povečanju kmetijske proizvodnje (v našem primeru n. pr. neposredna in pravočasna nabava sadnih sadik, semenskega krompirja). Eno izmed poti k tej utrditvi vidimo tudi v nastavljanju kmetijskih strokovnjakov za upravnike zadrug.

Tudi zadružno trgovsko podjetje mora pospeševanju kmetijstva posvečati večjo pozornost. Z nekoliko več dobre volje in pri zagotovitvi potrebnih finančnih sredstev bi n. pr. soboško zadružno trgovsko podjetje lahko nabavilo sadne sadike pravočasno, še preden bi od kmetijskih zadrug prejelo njihova naročila.

Podružnica Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov — M. Sobota.

Prekmurski študentje odgovarjajo . . .

Člani Kluba prekmurskih akademikov, ki nas neposredno zadeva sicer le nekaj vrstic v bistvu pozitivnega sestavka tovariša Miiška Kranjca: »Komuna s cenejšimi gnojničnimi jamami« v 51. številki Obmurskega tednika, se v glavnem strinjamo z napisanim, vendar menimo, da se je tudi zaradi teh nekaj vrstic, ki se tičejo predvsem KPA, treba zavzeti za resnico.

Prvo, kar z začudenjem razbiramo iz vrstic o »vrlih prekmurskih študentih«, je to, da je tovariš Miško pokazal tako nezanesljivo poznavanje današnjih prekmurskih študentov. Izjava v prvem delu omenjenih vrstic, ko tovariš Miško očita, pa čeprav napol satirično, da člani KPA »nosijo zastavo takega svetega lokalpatriotizma in zato z neizmernim užitkom in samozavestjo govorijo vse tja do Ljubljane najčistejšo soboško küzmovščino, v kateri niti pokojni Klekl ni vzdržal do kraja«, kaže, da je tovariš Miško morda le premalo prisluhnil govorici prekmurskih študentov, ki prav gotovo (vsaj večina) ne govorijo tako porazne küzmovščine. Če je pa Miškovo uho res žalila z neizmernim užitkom in samozavestjo, iz ust prekmurskega študenta govorjena soboška küzmovščina, bi lahko bil toliko dobrodušen, da bi te nevzdržne govorice ne pripisoval celoti, ki je le ne označuje tak greh.

Vsak dan slišim besedo prekmurskih študentov, pa menim, da jim ni pripisovati, vsaj v slabem smislu ne, pečat »svetega lokalpatriotizma«, marveč prej morda res malo nerodno, toda dobronamerno prizadevanje govoriti tako, kot govori večina slovenskih študentov.

»Na že omenjeno kritično izjavo je tovariš Miško navezal naslednjo, ki ji manjka poznavanje problema, o katerem govori: »pa tako seveda niti slišati nočejo, da bi sedeli z akademiki onstran Mure skupaj v društvu.« Čeprav naj bi to trditev podkrepile in opravičile naslednje besede tovariša Miška: »— potem bi se namreč morali prej ali slej lotiti tudi bolj zapletenih družbenih vprašanj«, je vendarle treba dati prednost resnici in ne zahajati v tak zaključek. Kaže, da tovariš Miško ni imel zadostnih informacij, vsaj verodostojnih ne.

Čudi nas, da tovariš Miško ne pozna tega problema s prave strani, saj je bil že večkrat med nami in bi se lahko pozanimal za resnico, ki tiči v tej-le, že znani zgodbi.

Ko smo začeli pod skupnim naslovom KOS pod enakimi pogoji, pravicami in dolžnostmi, smo prekmurski študentje takoj začeli delati, medtem ko se prleški tovariši niso odzvali vzpodbudi in vabilu. Morda jim je prav neudeležba pri delu, uspehih in sestankih KOS hromila dobro voljo in zavest dolžnosti do soudeležbe? Konec tej nesrečni, namišljeni organizacijski enoti je bil kaj čuden. Lepo po francosko, brez komentarja in pojasnila (vsaj odboru bi lahko zaupali skrivnost) so čez noč odjadrali v svojo novo matično luko čakat ugodnejšega vetra.

Nihče od prekmurskih študentov tega ni pričakoval, še manj pa se tega radoval. Ves zbor prekmurskih študentov je takoj nato na »svojem« sestanku (kajti prisoten ni bil niti en prleški tovariš) obsodil neutemeljeno odločitev prleških vrstnikov. Kljub temu, da smo se Prekmurci dobro zavedali, da smo zdaj ne samo številčno slabši, marveč da bodo tako neprimerno težje izvedljivi načrti tesno povezanega intenzivnega dela na gospodarskem, kulturnem in političnem področju obeh strani Mure, smo nekoristno začudenje hitro preboleli in se samostojno utrdili v novem, sedanjem KPA.

S tem pa nas problem sodelovanja vendar ni bil rešen. V počitnicah smo večkrat prekoračili Muro in ponudili prleškim tovarišem gostovanja naše kulturnoprosvetne skupine. Toda tam so bile tehnične ovire skoraj vedno večje.

Resnica tudi v napol satirični diskusiji ne sme biti nič manj jasna. Teh misli smo vsi člani Kluba prekmurskih akademikov, ki smo na svojem sestanku protestirali proti prenagljenim, netočnim besedam tovariša Miška Kranjca, ki nam je sicer tako pri srcu prav zaradi tega, ker izhaja iz iste pokrajine in istega jezika kot mi — prekmurski študentje.

Vlado Sagadin

Beltinčani se zavzemajo za glasbeno šolo

Pred dnevi so zborovali prosvetarji KUD »Ivan Cankar« v Beltincih. Na občni zbor je prišla polovica članov, med katerimi je bilo opaziti tudi tajnika okrajnega vodstva Ljudske prosvete tov. Toneta Novaka. Pogovorili so se o marsičem, kar se v prihodnosti ne bo smelo več dogoditi.

Društvo ima čez 100 rednih in nekaj nad 20 podpornih članov. Podnjegovim okriljem delujejo dramatska, folklorna, pevska in tamburaška sekcija. V svoji knjižnici so našteli 500 knjig, kar pa je še zdaleč premalo za tako veliko občino in število članov.

Lani so se morali spoprijeti z mnogimi težavami, predvsem z neaktivnostjo v društvenih vrstah, pomanjkanjem prostorov za vaje in drugimi zadevami. Celo nekateri člani vodstva so večkrat manjkali na sejah in pri konkretnem delu v sekcijah. Vzlic temu je društvo doseglo še kar zadovoljive uspehe. Najbolj marljivi so bili pevci in igralci, pa tudi tamburaši redno vadijo. Slednjim manjka dober strokovni voditelj.

Dramatska skupina je lani naštudirala štiri igre. Med njimi Linhartovo »Županovo Micko« v domačem narečju. Na domačem odru je žela prav lepe uspehe. V soseščini niso nastopali razen s krajšo igrico, ki je dopolnjevala pevski koncert. Gostovali so v Verženju, pomnoženi s pionirsko folklorno skupino, ki je pri sosedih doživela zares buren aplavz.

V pevskem zboru je lepo število občanov. Naštudirali so že 12 pesmi. Nastopili so doma s samostojnim koncertom in na raznih proslavah, gostovali v Verženju, sodelovali na proslavi 20-letnice Ljudske pravice v Lendavi in pri otvoritvi planinske koče v Doliču. Zbor redno vadi. Nima pa na razpolago primernega prostora, zato morajo zaenkrat še vaditi v učilnici nižje gimnazije. V programu imajo uprizoritev spevoigre »Kovačev študent«.

Tudi knjižnica bo morala dobiti svoje prostore. S pomočjo ljudskega odbora in sindikalne podružnice so že nabavili precej novih knjig. Tudi število bralcev je naraslo. Najrajši segajo po delih sodobnih pisateljev.

V svoj delovni program so člani društva med drugim zapisali, da bodo ustanovili glasbeno šolo in godbo na pihala. Za vse to pa so jim potrebni prostori, učno osobje, vaditelji in razumevanje ostalih organizacij v občinskem središču. Z dobro voljo in večjo aktivnostjo bodo premagali tudi porajajoče se težave in letos zabeležili še večje delovne uspehe.

H. Š.

Kdaj bodo

Radgončani postavili spomenik

padlim žrtvam NOB?

Že takrat, ko je bil v Radgoni še sedež okraja, si je organizacija Zveze borcev prizadevala, da bi žrtvam narodnoosvobodilnega boja iz mesta in okolice postavila dostojen spomenik, ki naj bi javno izražal hvaležnost sedanjega rodu padlim borcem za svobodo. Za spomenik so bili zbrali dokaj sredstev, vendar danes ni več znano, kam so jih dali ali za kaj so jih porabili. Pred dobrim letom so izvolili posebno komisijo, ki naj bi vso zadevo raziskala. Vse pa kaže, da komisija ni opravila svoje naloge. Lanska proslava občinskega praznika in lepo urejena razstava ob praznovanju sta dali dovolj dokazov za to, da naše obmejno mesto zasluži takšen spomenik. Gornjeradgonsko področje je bilo že v dobi narodnostnih bojev za časa bivše avstroogrske monarhije močna postojanka zavednega slovenskega življa. V sosedni Radgoni (Radkesburg) so v letu 1918 padli prvi talci — vojaki bivše avstrijske vojske, ker so se borili za združeno Slovenijo. Ostanke teh desetih prvoborcev so v stari Jugoslaviji prepeljali na gornjeradgonsko pokopališče in jim tam postavili spomenik, ki so ga domači izdajalci ob vdoru Nemcev, 6. aprila 1941 zgodaj zjutraj, oskrunili in tako pokazali svojo pravo barvo. Tega dne je bil odstranjen tudi spomenik miru iz središča mesta.

Umestno bi bilo, da bi se z novim spomenikom žrtvam NOB oddolžili tudi padlim Majstrovim borcem — vojakom iz Radgone. Spomenik naj bi bil v pravem pomenu besede simbol prizadevanj in bojevniskega zanosa tukajšnjega prebivalstva v obeh vojnah proti istemu sovražniku — nemškemu zavojevalcu. Še več: spomenik naj bi postavili vsaj do letošnjega občinskega praznika, ko bi ga 14. avgusta tudi odkrili in s tem podkrepili letošnjo proslavo 10. obletnice osvoboditve.

Jože Rajh

Radoslavski gasilci pa tako

Tudi v PGD Radoslavci smo poslali dva svoja člana v gasilsko podčastniško šolo v M. Soboto, z uspehom sta jo obiskovala tovariša Tonček Heric in Jože Peršak.

Toda zakaj smo ju poslali? Prav gotovo zato, da bi nam koristila s pridobljenim znanjem, da bi priredila za članstvo prepotrebna predavanja in izvedla tečaj za izprašane gasilce, nikakor pa ne zgolj zato, da bi znanje obdržala zase. Upajmo torej, da bosta kmalu začela s takim koristnim delom.

Prebivalstvo M. Sobote vljudno vabimo na

LETNI OBČNI ZBOR TD »PARTIZAN«

ki bo 3. februarja ob 7. uri zvečer v mali dvorani TD »Partizan« v Murski Soboti.

Upravni odbor

Koristna pobuda za roditeljske sestanke

Med starši Gor. Radgone in okolice je moč zvedeti za željo, naj bi vodstvo radgonske gimnazije pogosteje sklicevalo roditeljske sestanke, na katerih bi zvedeli za probleme, ki se pojavljajo pri vzgojnem delu med otroci. Starši celo želijo, naj bi na gimnaziji uvedli posebne knjižice za vsakega dijaka, v katere bi vpisovali štirinajstdnevne ocene iz posameznih predmetov. Tako bi starši lahko zvedeli, v katerem predmetu gre njihovemu otroku najteže in ga vzpodbujali k učenju. Sploh pa bi trajnejša povezava med roditelji in vzgojitelji rodila koristne rezultate in pripomogla k izboljšanju učnih uspehov v vzgojni ustanovi — seveda v kolikor bi bilo dovolj razumevanja na obeh straneh.

-ih

29. januarja

»TRGOVSKI PLES«

v domu PARTIZANA

Igra prvovrstna godba pod vodstvom primaša Miška Baranje.
Odlična vina — dobra jedila — zmerne cene.

Kdor pomotoma ni prejel vabila, prosimo, da ga osebno prevzame **na tajništvu Trgovinske zbornice v Murski Soboti.**

Zapisek o Kreftovih

„Spominih ljudskega agitatorja"

Objava avtobiografskih političnih zapiskov ali spominov ni vsakdanja pojava v naši publicistiki. Se celo ne, ko gre za knjižno izdajo. »Spomini ljudskega agitatorja« Ivana Krefta, ki jih je izdala mariborska založba »Obzorja«, bi že zategadelj morali vzbuditi dokaj pozornosti, glede na dejstvo, da so se pojavili na knjižnem trgu še v obdobju polne dejavnosti sorazmerno mladega avtorja, pa so spomini sploh dokajšnja redkost.

S to svojo obrobno beležko se kljub temu ne bi hotel spuščati v neko podrobno, obširnejšo oceno Kreftovih »Spominov«. Hotel bi samo — brez slehernih drugih pretenzij — pri bralcih Obmurja vzbuditi zanimanje za to delo in posebej podčrtati njegovo dokumentarno vrednost ali bolje — hotel bi opozoriti na življenjsko zgodbo, ki so jo na svoj način pisali in oblikovali borba Partije in politična dogajanja na Slovenskem v obdobju med obema vojnama.

Čeprav »Spomini« niso regionalnega značaja, so za Obmurje vendarle posebej zanimivi. Izšli so ob dvajsetletnici »Ljudske pravice« in prinašajo dokaj podatkov o partijskem in sploh o naprednem političnem gibanju v Obmurju. In še nekaj! Kreftova življenjska pot se je začela, njegovo politično delo pa se še danes nadaljuje v Obmurju.

Med onim svetom ob Ščavnici, kjer je Kreft preživel otroška leta in s katerega opisom začenja svoje »Spomine«, ter sedanjim njegovim bežnim razčlenjevanjem razmer v rodnem kraju, ki označuje poslednjo stran njegovega avtobiografskega dela, pa leži bogato obdobje Kreftovih naporov in borbe revolucionarja. Čeprav se morda v začetku »Spominov« in tudi pozneje tu in tam spušča v opis nepotrebnih podrobnosti, je v opisovanju svoje borbene poti vseskozi iskren, človeško preprost in neposreden. Kot da bi včasih kronistično natančno štel vsak kanton ob svoji življenjski cesti, ki ga je — ljudskega agitatorja, partijskega delavca, protifašističnega vojaka — vodila celo v Španijo, kjer je tudi na bojnem polju položil izpit predanosti pravični stvari delovnega ljudstva, napredka in svobode. Razen intenzivnega dela pri predvojni »Ljudski pravici«, ki spada sicer v predšpansko obdobje, sta ime Ivana Krefta in njegovo delo v znatni meri povezana tudi z Zvezo delovnega ljudstva Slovenije (ob tej priložnosti naj opozorim na Kreftovo zbiranje podpisov za proglas Zveze »Kaj hočemo« in njegovo agitacijo v Slovenskih goricah in Prekmurju). O tej svoji dejavnosti pripoveduje v drugem delu svojih »Spominov«, dočim je tretji del, ki se v glavnem nanaša na povojno obdobje, Kreft posvetil predočbi svoje dejavnosti okrog repatriacije naših ljudi in svojemu službovanju v Bolgariji in Avstriji. Kot sem že omenil, pa Kreft svoje življenjske zgodbe, svojega političnega življenjepisa ni omejil zgolj nase, temveč nam je v svojem oživljanju spominov predočil bežno skico političnega življenja, dejavnosti Partije in naprednega gibanja tistih dni. Med njegovim pripovedovanjem o svojem delu in naporih naprednega gibanja v Sloveniji in v tujini zategadelj srečujemo neverjetno mnogo imen političnih in drugih javnih delavcev Jugoslavije in od drugod, prav tako pa tudi mnogo registriranih političnih dogodkov. Vse to daje knjigi svojevrstno dokumentarno obeležje, ki ga bralec spričo avtorjevega odgovornega in verodostojnega registriranja nikakor ne bi smel prezreti.

Avtor knjige »Spomini ljudskega agitatorja« — tov. Ivan Kreft

Predanost, vztrajnost, požrtvovalnost in vera — to so moralne kvalitete Krefta, ki jih prebiraš med vrsticami njegovih »Spominov«. — »Prihodnost je naša« — pravi ob zaključku svoje knjige — »in zato niti meni niti ničemu drugim tovarišem in tovarišicam ni žal cene, ki smo jo morali plačati zanjo. Ni nam žal, ker smo uspeli, čeprav mnogi nismo utegnili biti nikoli lahkomiselno, brezskrbno mladi in čeprav je bila svoboda včasih daleč . . .«

Kdor si želi senzacij, teh ne bo našel v Kreftovih »Spominih«. Kdor se pa posredno, med potjo in pripovedovanjem enega izmed slovenskih ljudskih agitatorjev, hoče seznaniti z njegovo politično dejavnostjo, predvsem pa z utrinki iz zgodovine naprednega gibanja v Sloveniji, naj seže po tej knjigi.

F. Šebjanič

Prešernov teden

naj bo teden dejanj v dobro naših knjižnic

Kulturne prireditve, konkretna dejanja in njihova kakovost v Prešernovem tednu — kulturnem prazniku slovenskega ljudstva — so pravilno kazalo razmerja naših organizacij (Zveze komunistov, SZDL, sindikalnih podružnic itd.), društev (kulturnih, izobraževalnih, telovadnih, lovskih, gasilskih itd.), podjetij, kmetijskih zadrug, ljudskih odborov in posameznikov do naše socialistične kulture.

Prešernov teden je pred durmi, pred nami je čas, ko bomo lahko manifestirali svoj pravi odnos do kulturnih dobrin našega malega naroda. Kako bomo to na viden način izpričali v Prekmurju?

Prav gotovo je naša kolektivna naloga, da se potegujemo za izobrazbo našega podeželskega ljudstva. Dokajšen delež k temu smotru prispevajo naše ljudske knjižnice. Spričo tega, ker bodo knjige v času od 20. januarja do 31. marca cenejše za 20 do 50 odstotkov, priporočamo že omenjenim činiteljem, da po svojih možnostih kupijo knjige in jih podarijo našim knjižnicam. To bo brez dvoma najlepša oddolžitev spominu naših kulturnih velikanov in hvaležno darilo v Prešernovem tednu, darilo našim pomembnim vzgojnim ustanovam.

Tako darežljivost so že lani pokazala mnoga društva, organizacije in posamezniki. Naj navedem samo nekaj primerov! Občinski ljudski odbor v Prosenjakovcih je podaril svoji knjižnici 10.000 din za nove knjige, njega pa je posnemala večina vrstnikov, ki so sami kupili knjige za bralce na svojem področju. Predsednik Ob LO Martjanci je poklonil občinski knjižnici prvi, drugi in tretji zvezek Stritarjevih del v vrednosti 1220 din, tajnik istega odbora pa je primaknil 16 knjig dobre vsebine iz svoje zasebne knjižnice. Pa kmečki ljudje iz občin Martjanci, Križevci in Bodonci, ki so prav tako naklonjenost do svojih knjižnic pokazali z dejanji — s knjižnimi darovi? Prostor nam ne dopušča, da bi imenovali na stotine darovalcev.

Na tem mestu vabimo vse množične organizacije in društva, kmetijske zadruge, delovne kolektive podjetij in ustanov, kakor tudi posameznike, da se v Prešernovem tednu spomnijo na svoje knjižnice, bodisi z denarnim ali knjižnim darom. Poudarjamo, da nista važni vsota in količina, marveč zavest, da sami prispevamo in pomagamo pri skupnem prizadevanju za razcvet naše kulture.

V Prešernovem tednu naj naše občinske knjižnice občutijo, da imajo v svojem okolišu dobre mecene in pomočnike, ki se prizadevajo, da bi se s podarjenimi knjigami še bolj približali našemu kmečkemu človeku. Vsak, četudi najmanjši dar jim bo dobrodošel!

Odločili smo se, da bomo vse one, ki bodo darovali knjige in tako pokazali svoje razumevanje do skupnih naporov na ljudskoizobraževalnem področju, javno pohvalili in jim tako dali zasluženo priznanje.

V Prešernovem tednu naj torej velja: postanimo in bodimo trajni prijatelji naših knjižnic!

OKRAJNI ODBOR LJUDSKE PROSVETE
MURSKA SOBOTA

Polletni učni uspehi na gimnaziji v Murski Soboti

V tekočem šolskem letu obiskuje soboško gimnazijo skupno 722 dijakov, od tega 372 moških in 350 žensk. V nižji gimnaziji je 581 dijakov, v višjih razredih pa 141. Pouk je v 21 oddelkih. Zaradi pomanjkanja učilnic ima pet oddelkov popoldanski pouk.

Ob zaključku prvega polletja je izdelalo 398 dijakov ali 55,12 odstotkov, medtem ko imajo ostali eno, dve ali več nezadostnih ocen. V nižji gimnaziji je izdelalo 51,29%, v višji pa 70,92%. Razlika 19,63% je razumljiva, kajti precej slabih dijakov ne nadaljuje šolanja na višji gimnaziji, nekaj pa jih ne opravi sprejemnega izpita za višjo gimnazijo. Vendar je uspeh v osmih oddelkih nižje gimnazije boljši kot pa v petem razredu, kjer je izdelalo samo 51,20%. Najboljši uspeh je dosegel osmi razred, kjer so vsi dijaki pozitivno ocenjeni. Razveseljivo je dejstvo, da je uspeh boljši od lanskega polletja v nižji gimnaziji za 4%, v višji pa za 11% ali povprečno za 6%.

V prvem razredu je največ slabih ocen iz tujega jezika (angleščine in nemščine), slovenskega jezika in matematike. Slavisti ugotavljajo, da nekateri učenci slabo berejo in zato se tudi ne morejo uspešno poslуževati učnih knjig pri ostalih predmetih. Učenci, ki še zlogujejo pri branju in ne obvladajo osnovnih računskih operacij, bi morali ostati eno leto še v osnovni šoli. Od 185 učencev prvega razreda jih je 83 prišlo iz soboške osnovne šole, ostali pa iz okoliških šol, kjer nimajo nižje gimnazije. Uspeh učencev iz okoliških šol je za 17% boljši od uspeha soboških učencev. Pri tem moramo upoštevati, da okoliške šole pošiljajo v nižjo gimnazijo po uspehu najboljše učence.

V pogledu učenja in discipline delajo učiteljem v nižjih razredih največ preglavic ponavljalci. Nekateri učenci hodijo v šolo samo zato, ker morajo, ker so še šoloobvezni, v šoli pa ne pokažejo niti malo prizadevnosti. Večina staršev takih učencev se ne zanima za uspeh in vedenje svojih otrok in se tudi ne odzovejo vabilu razrednikov, ki bi se radi z njimi posvetovali in jim pomagali. Takih staršev je vedno manj in se jih 75 odstotkov redno udeležuje roditeljskih sestankov.

Ko govorimo o uspehu na soboški gimnaziji, moramo omeniti tudi stvarne težave. Do prvega decembra niso mogla opravljati rednega pouka zaradi pomanjkanja učnega kadra in zaradi obolelosti treh članov profesorskega zbora. Mnogo učencev mora premagovati velike težave zaradi tega ali onega vzroka, kar se seveda odraža na njihovih učnih uspehih. Četrtina vseh učencev mora vsak dan pešačiti v šolo in domov od štiri do dvajset kilometrov, petina vseh učencev se vozi v šolo s kolesi, avtobusi in vlakom. Nekateri učenci odidejo od doma zjutraj ob peti uri in se vračajo domov pozno popoldne. 124 dijakov se uči doma pri slabi petrolejski luči in 47 jih mora doma redno opravljati razna dela. Le malo pa je takih učencev, katerim starši doma pomagajo in pregledujejo domače naloge.

Da v drugem polletju ne bi najslabši učenci slabo vplivali na uspeh dobrih dijakov, je profesorski zbor na polletni konferenci odstranil zaradi slabega uspeha osem dijakov nižje gimnazije in jih poslal nazaj na osemletno osnovno šolo. Iz višje gimnazije pa so bili odstranjeni trije dijaki, ki so imeli pet ali več nezadostnih ocen.

K. E.

. . . in na lendavskih šolah

Prva polovica šolskega pouka je za nami. Kljub mnogim težavam in problemom, ki so jih imeli v tem razdobju na posameznih lendavskih šolah, so učni uspehi še kar zadovoljivi. Mislimo na osnovno šolo, nižjo gimnazijo in vajensko šolo; obiskuje jih 810 učencev. Večina od njih je doma v lendavskem okolišu, drugi pa obiskujejo pouk iz sosednih občin.

Osnovna šola ima 352 učencev, ki si pridobivajo znanje v 8 slovenskih in 2 madžarskih oddelkih. Slednja oddelka sta v šolski zgradbi v Dolgi vasi. Vsi oddelki, razen madžarskih, imajo paralelke. Največ otrok je v prvih razredih — čez 90 — in vendar je v njih bil dosežen najboljši učni uspeh. Izdelalo je 88 odstotkov učencev. Splošni učni uspeh na šoli je 83 odstoten, kar je dokajšen napredek, zlasti če upoštevamo, da je v slovenskih oddelkih tudi večje število otrok madžarske narodnostne manjšine.

V 12 oddelkih — 6 slovenskih in 6 madžarskih — na nižji gimnaziji je 410 dijakov. V prvem polletju je izdelalo okrog 58 odstotkov otrok. Najboljši razred je bil III. a, kjer je izdelalo 76 odstotkov dijakov, med madžarskimi pa IV. b oddelek z 61 odstotki pozitivnih ocen. Obisk v prvem polletju je bil še kar zadovoljiv. Prav gotovo pa bi 96 odstotkov še presegli, če ne bi večje število otrok obolelo. Tudi v gimnaziji imajo razne probleme in težave. Pomanjkanje prostorov, učilnic in prenatrpanost v prvih razredih, kjer je v dveh oddelkih 95 dijakov — so prav gotovo med najtežjimi. Dijaki morajo spričo tega po popoldanskem pouku pešačiti v temi po eno in celo poldrugo uro, preden pridejo domov. V šoli bi potrebovali še tri učne moči in predavatelja za matematiko. Poseben problem so dijaki z goričkega predela; v šolo prihajajo zelo neredno, mnogi pa se niti ne zmenijo za kazni.

Vajensko šolo obiskuje 50 fantov in deklet. V prvem polletju jih je izdelalo 74 odstotkov. Najboljši razred je bil prvi, kjer je dobilo 80 odstotkov učencev pozitivne ocene. Učni uspehi bi bili lahko še boljši, če bi zasebni mojstri posvečali več pozornosti svojim vajencem in bolj skrbeli za njihovo strokovno izobraževanje.

-ce

Starše vabijo v šolo

V nedeljo je bil na tišinski gimnaziji roditeljski sestanek. Prišlo je okrog 140 mater in očetov. Tov. Koltaj, ravnatelj gimnazije, je v krajšem nagovoru med drugim omenil, da je od 150 dijakov uspešno prestalo preizkušnjo le 46%, drugi pa so dobili nezadostne ocene, nekateri celo iz več predmetov. Nekam čudno pa zveni ugotovitev, da so na šoli samo dobri in slabi učenci, medtem ko neke sredine ni opaziti. Staršem je priporočal, naj otrokom pomagajo in jih skušajo na vzgojen način privesti do tega, da se bodo bolj učili.

Na osnovni šoli so zabeležili nekoliko boljše učne uspehe: od 225 učencev jih je izdelalo 157,33%, učencev pa je kljub temu dobilo nezadostne ocene.

Staršem pa, ki ne verjamejo, da se njihovi otroci slabo učijo, so na roditeljskem sestanku priporočali, naj pridejo v šolo in prisostvujejo izpraševanju. Le tako se bodo lahko prav prepričali, kaj znajo njihovi otroci.

J. G.

KUD „Štefan Kovač" pripravlja opereto

„Mam'selle Nitouche"

Že dobre tri mesece se igralci in pevci KUD »Štefan Kovač« v M. Soboti prav pridno pripravljajo, da bi letos prijetno presenetili Sobočane z opereto, in sicer tokrat: »Mam' selle Nitouch«. Režija je v rokah tovariša Vlada Kukanja, ki je svoje režiserske sposobnosti že pokazal, a zdaj s pridobljenim znanjem na režiserskem tečaju v Kopru z veliko vnemo in resnostjo pripravlja to opereto. Taka prizadevnost je tudi potrebna, saj je treba znati spretno obvladati tako velik kolektiv, kot je ta, ki nastopa v opereti.

Tokrat bodo nastopili: mešani zbor, ženski zbor, moški zbor, igralci dramatske skupine in seveda orkester. Slednjega pripravlja izkušeni dirigent prof. Danijel Grum, dočim vadi pevce profesor Vladimir Močan. Soboškemu gledališkemu občinstvu se bo v tej uprizoritvi predstavilo nekaj novih obrazov, ki na odru doslej še niso nastopali, seveda pa ne bo manjkalo tudi starih znancev.

Scenerijo pripravlja arh. Franc Ficko, kar je za pozdraviti, saj pomeni njegov pojav novega sodelavca pri naših odrskih prireditvah.

V opereti bo nastopilo kakih 70 oseb, zato ni treba posebej poudarjati težavno nalogo režiserja, ki se trudi, da bi opereta bila na odru že 12. februarja. Člane KUD »Štefan Kovač« namreč čaka letos še nekaj nadvse važnih nalog. Tako se pevski zbor pripravlja za radijski koncert prekmurskih narodnih pesmi, pripravlja tudi samostojen koncert kakor vsako leto, razen tega pa mora biti pripravljen za nastop na letošnjih prireditvah proslave »Prekmurje 10 let v svobodi«, ko bodo spet nastopili združeni pevski zbori. Zato je razumljiva težnja, da bi prišla opereta čimprej na oder. Pa tudi z veseljem jo že pričakujejo!

Križevski prosvetarji so zborovali

Na občnem zboru prosvetnega društva »Stane Rozman« v prekmurskih Križevcih so imeli obračun o lanskem delu in osvojili več sklepov za bodoče delovanje. Na žalost je bila udeležba slaba.

V splošnem je društvo dobro delovalo, saj je dramatska družina uprizorila dve igri in priredila dva vesela večera, folklorna skupina je odplesala pet narodnih plesov, lutkovna sekcija se predstavila s šestimi igricami, dobro pa so se izkazali tudi pionirji. Ljudska univerza in knjižnica. V vasi je zelo dobro uspela akcija zbiranja knjig za občinsko knjižnico.

Kulturne predstave so pri nas bolj slabo obiskane. Društvo nima velikih dohodkov, od Ob LO pa ne dobiva nobene pomoči. Od novega društvenega vodstva pričakujemo, da bo letos doseglo še večje uspehe, vodstvo Kmetijske zadruge pa naj bi se končno le zavzelo za ureditev dvorane v zadružnem domu.

Opereta v reportaži

ali: Da bo le konec dober . . .!

Je že tako pri nas: kulturne prireditve gledamo radi. Ene bolj, druge manj. Če nam ugajajo, izražamo svoje veselje, ploskamo, odobravamo; če ne, pa tu pa tam malo pokritiziramo. Najrajši kje pri kavarniškem omizju, da ne bo zamere ob javni in trezni besedi. Toda prvo in drugo traja le kratek čas, običajno gre vse kaj kmalu v pozabo. Morda se pojavi še kratka notica v krajevnem časopisu, toliko da je pač registrirano: ta in ta igra, ta in ta prireditelj, ta in ta režiser, toliko in toliko — dosti ali malo — gledalcev, potem pa konec vsega. Resničnih ocen, ki bi jih smeli imenovati gledališke kritike, pa čeprav samo z očmi M. Sobote, je bore malo; niti za vse prste ene roke v vseh povojnih letih. Morda ni kritikov pri nas? Nemara ni prostora v domačem listu? Mogoče so kritiki skregani z uredništvom? Nekaj bo že res, kaj — tega ne bomo ugibali.

Med najstarejšimi člani KUD »Štefan Kovač« je eden, ki v »najtežjih« trenutkih rad šaljivo pripomni: »Življenje umetnikov je lepo, toda težko . . .« Res je, naši kulturnoprosvetni delavci — ne le v soboškem KUD, tudi v ostalih društvih — se bore s kupom težav, ki pa jih vsakikrat le nekako premostijo, čeprav se kitijo s pojmom umetnik le za šalo. Toda vse kar počno, naredijo z velikim veseljem in trudapolnim delom, v katerem je sto in sto žrtvovanih ur, ki bi jih lahko sleherni uporabil kje drugje; morda pri knjigi, v prijetni družbi ali družinskem krogu. Kakorkoli že, takrat, ko jih gledamo na odru, ne mislimo na to; morda včasih za hip, tako mimogrede. Ko pa je predstave konec, še hitreje pozabimo, da je njihovo delo, pa četudi je bila predstava slabša kakor smo pričakovali, za naše razmere le pomembna in poštene ocene vredna stvar. Pot do uprizoritve na odru v Soboti ni lahka stvar, velik kup težav je pred tem. Nekaj teh težavic ima tudi moja

opereta v reportaži.

V prostorih DES v M. Soboti je svetlo, kakor da bi bila v njih najbolj razkošna zabava. Kot da bi hoteli malce ponagajati vsem onim, ki jamrajo, da jim doma nagaja luč.

Kazalec na uri se bliža pol šesti zvečer.

Vrata se odpirajo in zapirajo. To gre venomer. Prihajajo ljudje, ki nimajo nobene zveze z obračunavanjem kilovatov in s tokarino, ki jo naše gospodinje večkrat z jezo plačujejo, ko se prve dni v mesecu postavi v hišo inkasant. Ljudje, ki zdaj prihajajo so igralci in igralke, ki se bodo predstavili Sobočanom z novo opereto.

*

Dolgi Vili se jezi: »Kje je Denise . . .?«
Odgovor: »V kinu.«

»Viš ga, hudiča,« se jezi zdaj tudi direktor operete (da ne bi kdo mislil na kakega direktorja DES; ta je namreč v sosedni sobi, potrpežljivo dela in vztrajno brani svoje mišljenje o učenju igre v službenih prostorih). Ima svoj prav.

»Pa ravno zdaj se spravi v kino,« stresa svojo jezico še poročnik Gustav.

Uboga Denise! Če bi zdaj slišala vse te pikre na svoj račun, bi jo najbrž pogrelo.

Toda že je tu režiser, ki hladnokrvno rešuje težko atmosfero: »Nič hudega; danes ne igra Marija, Majda je na vrsti.«

Nekdo pripomni: »Tudi nje še ni . . .«

Vrata se odpro in vstopi kapetan Robert.

»Kod pa ti hodiš? Mar ne poznaš ure?« skače okrog njega direktor in mu moli uro pod nos.

»Pol šestih je komaj,« se brani ta.

»Potem si že zamudil vlak, moj dragi, ob pol šestih vozi.« Direktor je bojevit, ne da se kar tako. Toda tudi Robert ne odjenja.

»Tudi ti si zamudil včeraj.«

»Če bom jaz skočil v studenec, boš nemara tudi ti . . .?« ga spet poučuje oni.

»No, gremo!« Režiser je rešil to vedro pričkanje (ki pa v resnici ni tako hudo, kot pišemo na papirju).

*

»Recite občinstvu, da se pri gospodični Corini trenutno mudi neki major in da bomo z drugim dejanjem nadaljevali šele takrat, ko bo gospodična Corina odslužila vojaški rok!«

»Tega vendar ne moremo reči publiki,« miri jeznega direktorja režiser Slavko.

»Kaj ste vendar tako trdi?!« se zdaj jezi glavni režiser, in že tretjič kaže, kako je treba biti na odru sproščen, kako se je treba smejati, se veseliti in — igrati.

»Loriot, takoj Zeto in Sirko!« Zdaj zapoveduje major.

»Izvolite, gospod komandant,« mu nudi uslužno pravo Zeta cigareto dežurni Loriot.

»Kobilo, teslo neumno!« se jezi major.

»Jaj, jaj, jaj,« vskoči režiser. »Mar ne veste tega lepše narediti? Tako je treba!« In se postavlja v vlogo majorja, potem Loriota.

»To je pa velik uspeh,« se vmeša Lidija in skuša biti vesela, toda pri tem je strašansko resna.

»Zelo velik uspeh,« doda enako Silvija, toda režiser ni zadovoljen.

»Zlomka! Kaj res ne znata biti veseli? Saj sta vendar obe tako mladi dekleti.« In spet in spet kaže, kako je treba.

Dolgi Vili se le hudomušno nasmiha, dočim se resni major na vse kriplje uči vlogo. Vzgledu sledita Robert in Gustav, na vse tri pa rohni nenapisani tekst režiserja.

»Tako vendar ne gre! Če se ne boste naučili besedila, ne bomo mogli nastopiti. Tako ne gre, tovariši . . .«

»Do jutri se bomo naučili . . .« obetajo kar vsi po vrsti: Denise, direktor, Lidija, Gustav, Champlatreux, Robert, Silvija. Tudi ostali trde podobno. Toda režiser nejeverno maje z glavo in v duhu vidi: jutri mi bodo našli spet tisoč izgovorov, zakaj se prav do danes niso mogli naučiti vloge na pamet.

In tako gre iz dneva v dan: vsi se učijo, režiser se jezi, hvali, smeje; vsi vadijo, ponavljajo in spet se učijo. Naprej pa gre vendarle z željo? da bi bi lle konec dober!

*

Hudo je skoraj za vsakega. Ta ima ženo, ki sameva doma v poznih večerih, drugega mika sestanek z dekletom, tretji hoče v kino, četrti ima tak sestanek, peti občni zbor SZDL, šesti je slabe volje, ker ga režiser malo bolj »hobla«, sedmi ima kup dela, osmi . . ., deveti itd.

Skratka: če bi iz vsega tega zložili opereto, bi bilo ogromno smeha v dvorani. Ker tega ni, pa vadimo opereto »Mam'selle Nitouch«.

Il kraju pa je le treba priznati: pridni so ti ljudje, vsi po vrsti. Svoj prosti čas vendar žrtvujejo za to, da bi lahko nastopili z opereto na odru v domu soboškega TVD Partizan 12. februarja, da bi nudili dve uri prijetnega razvedrila in zabave stotinam gledaliških obiskovalcev v M. Soboti — in tudi drugod po Prekmurju.

Občinstvo pa naj se nikar ne jezi, da bi morda na račun igre dobil ta ali oni prevelik ali premajhen račun za tokarino. Če bo kje res kaj narobe, potem verjemite, da se naš moči Gregor prav tako lahko zmoti pri računskem stroju, ko sešteva kilovate in izračunava plačilo.

Pa žrtvujte še vi nekaj vsem! Za prestano jezo se boste iz srca nasmejali februarja, ko boste vse te majorje, Lidije, Gustave, Roberte, Floridorje in ostale gledali na odru v opereti »Mam'selle Nitouch«. Dotlej pa: na svidenje!

Igralec

10 din

Upravi

„Obmurskega tednika"

Murska Sobota

poštni predal 52

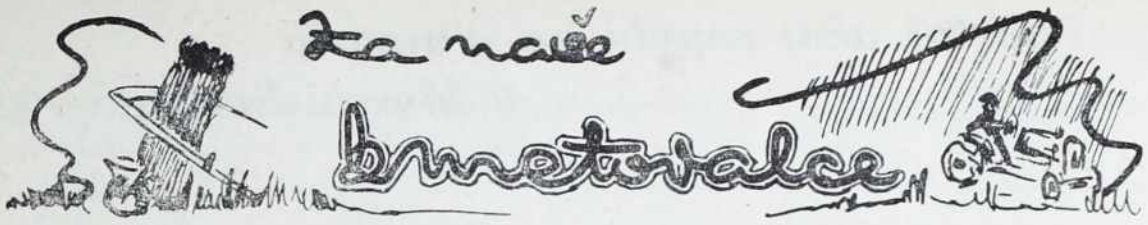

Večjo skrb selekciji in večje subvencije - osnovna pogoja za napredek naše živinoreje

V našem listu smo že poročali o zboru živinorejcev. Bil je 5. decembra 1954. leta v M. Soboti. Na tem zboru so živinorejci ugotovili, da je številčno stanje živine v našem okraju zadovoljivo, toda slaba je živinorejska proizvodnja, kar se predvsem kaže v nizki prireji živine (proizvodnji mesa), v nizki molznosti krav in slabi nesnosti kokoši. Tudi prašičjereja je slaba, čeprav so dani vsi pogoji za dober razvoj. Pri tem je potrebna večja strokovna in materialna pomoč, večja skrb pri selekciji, ki naj skrbi predvsem za vzrejo dobrega prašiča bekona (šunkarja), in subvencija za nabavo merjascev.

Od vse naše goveje živine je 60% krav, vendar je dohodek v primerjavi s številom majhen, pod republiškim povprečjem, saj znaša pri mleku le 10%, v republiškem povprečju pa 16%. Naša krava da na leto povprečno 1200—1300 kg mleka, a morala bi dati najmanj 1800 kg. Vzrok tako slabi molznosti in živinorejski proizvodnji je pripisati ekstenzivnosti živinoreje in vse kmetijske proizvodnje. Gospodarstva redijo več živine, kot pa imajo osnovne krme (sena in detelje). **Potrebna je tudi večja selekcija živine,** večja skrb za kontrolo nad živinorejsko proizvodnjo, vzreji plemenjakov in osnovnim pogojem za uspešen razvoj živinoreje, kot so tekališča in umetni travniki za mlado živino. Ne smemo pa prezreti umetnega osemenjevanja, ki se je pokazalo zelo uspešno. Od vseh umetno osemenjenih krav se jih je preko 90% obrejilo. Zato je potrebno v bodoče umetno osemenjevanje še bolj razširiti. Temu načrtu in v zvezi z njim še večjim potrebam pa ne odgovarjajo sedanji pogoji, v katerih dela Veterinarski zavod; prostori so premajhni in nujen je avtomobil, kajti le tako bi zavod lahko nemoteno opravljal svoje delo in bi bili tudi stroški manjši. Kljub temu pa je potrebno še nadalje posvečati vso skrb vzreji plemenskih bikov in take rejce tudi nagrajevati. Za nabavo bikov pa naj bi poskrbeli z raznimi plemenskimi sejmi, ki naj bodo tudi za krave in telice.

Najbolj zanemarjena veja živinoreje pri nas je perutninarstvo. Dobra štajerska kokoš, ki se odlikuje po svoji skromnosti, odpornosti proti raznim boleznim in dobri nesnosti, je skoraj popolnoma izginila, na naših dvoriščih pa vidimo vse mogoče mešanice različnih pasem, ki pa so slabe nesnice, saj ena znese povprečno le 80—90 jajc letno. Pri enakih pogojih reje, prehrane in ob istem številu kokoši, bi štajerke dale letno 5 milijonov jajc več, kar bi prineslo po prejšnjih cenah skoraj 100 milijonov dinarjev dohodka. Zato je tudi tu nujna selekcija, potrebno je poskrbeti za valilnice in dati pomoč s subvencijami.

Dobra živinska krma - osnovni problem

Eden osnovnih problemov naše živinoreje je vprašanje prehrane, krme, ki je občutno primanjkuje, posebno še v sušnih letih. Sena in tega je spet slaba molznost in pridetelje pridelamo mnogo manj kot je rabimo, zato pa primanjkljaj krijemo s slamo in repo. Posledica reja goveje živine. Naši travniki in pašniki nikakor ne zadoščajo potrebam, ker so slabi in žejni gnojila, ki pa je za kmetovalce spet predrago. Mnogo prepotrebnega gnojila brez večje koristi raztrosimo zaradi neurejenih gnojišč, izguba, ki jo pri tem utrpimo, znaša težke milijone, ker moramo mnoga umetna gnojila uvažati, poleg tega pa so taka neurejena gnojišča in gnojnične jame legla različnih bolezni. Nadloga za naše travnike so tudi številne poplave ob Ledavi in njenih pritokih. Zato je nujno vsaj zaključiti dela na razbremenilnem kanalu med Ledavo in Muro in pričeti z melioracijo na drugih področjih. Pa tudi če bi končali vsa ta dela, nam naši travniki še ne bi dali dovolj krme, pridelovanje samo pa bi bilo še precej negotovo zaradi pogoste suše. Zato je treba začeti množično pridelovati krmo na njivah in jo silirati. V našem okraju sedaj nima niti na 1% kmetijskih gospodarstev zgrajenih silosov. Toda kmetje sami zaenkrat še ne morejo s svojimi sredstvi graditi takih objektov predvsem zato, ker je cement predrag. To ovira tudi gradnjo gnojničnih jam. Da pa bi ta dela pospešili, so potrebne subvencije in to ne samo za cement, marveč tudi za umetna gnojila. Skratka: potrebno je pospešiti gradnjo osnovnih proizvodnih kmetijskih sredstev in objektov, ki takoj vplivajo na povečanje živinorejske proizvodnje. V ekonomskem pogledu pa je nujno vskladiti ceno kmetijskih in industrijskih proizvodov in izenačiti odkupne cene mleku s cenami v drugih predelih republike. Ta cena pa naj bi temeljila na minimalnih proizvodnih stroških.

Dobro bi bilo, da bi podjetje »Agromerkur« zgradilo hleve za 200 glav živine, kjer naj bi odkupljeno klavno živino pitali in jo tako pripravili za domači in tuji trg. Prav tako bi se naj podjetje registriralo za izvoz živine. Tovarno mesnih izdelkov bomo morali modernizirati in povečati predelavo mesa v čim več vrst izdelkov in mesnih konzerv. Precej močne krme bi kmetom lahko nudila tudi oljarna in zato je potrebno, da čimprej začne delovati.

Letos nameravajo živinorejci prirediti okrajno razstavo goved, prašičev in konjev. Razstava naj bi dala pregled nad rejo plemenske živine pri nas. Najboljši reji pa bodo tudi nagrajeni. B. Š.

Zadružni dom na Cvenu — kulturni hram ali skladišče

Lani po žetvi se je začelo. Zakaj prav takrat? Odgovoriti ni težko: prav takrat je Zadružno kmetijsko gospodarstvo v dvorani zadružnega doma na Cvenu vskladiščilo svoje žito. Od takrat ne mine sestanek, da se ne bi pogovarjali o dvorani. In prav je tako!

Leta 1948., ko so kmetje gradili zadružni dom na Cvenu, so postavili tudi dvorano predvsem zato, da bi služila prosvetnim namenom. Vendar jo je zadružno gospodarstvo letos uporabilo za skladišče. Kako je vendar prišlo do tega? — se bo marsikdo vprašal.

Pred petimi leti so bile na področju sedanje kmetijske zadruge na Cvenu tri kmetijske obdelovalne zadruge. Cvenska zadruga je bila spričo slabih razmer in gospodarjenja razpuščena v letu 1951, z njeno likvidacijo pa je bil prepuščen v nemar tudi zadružni dom z dvorano — prepuščen v nemilost posameznikov, ki so znali vse to izkoristiti v svoje dobro. Iz dvorane in ostalih prostorov so odstranili električno napeljavo, pobrali ključavnice in vse, kar je bilo pač mogoče odnesti. Prireditve so imeli v glavnem zaradi pijančevanja in nobenega sestanka ni bilo brez plesa. Posledice takega ravnanja so bile očitne. Polomljena vrata, okna, luči . . .! Ob končni likvidaciji cvenske zadruge so zadružni dom prevzeli motarski zadružniki, sedaj pa upravlja z njim kmetijsko gospodarstvo.

Z zadružnim domom so bili prevzeti tudi dolgovi, ki so nastali ob gradnji. Motarski zadružniki so takrat predlagali, naj bi sosedje na Cvenu ustanovili svojo zadrugo in prevzeli zadružni dom. Vendar se takrat ni prijavilo toliko članov, da bi zadrugo lahko postavili na noge. No, motarski zadružniki so do neke mere napravili red v zadružnem domu. Ko pa so vrata zaklepali in od raznih prirediteljev zahtevali malenkostno odškodnino za dvorano, se je začelo. Vodstvo motarske zadruge je takrat predlagalo, naj bi dvorano prevzelo cvensko prosvetno društvo pod pogojem, da bi skrbelo za popravila in odplačevalo anuitete, ki odpadejo na dvorano. Vendar ni bil nihče pripravljen izpolnjevati te obveznosti. Tako je dvorana še naprej ostala v upravljanju motarske KDZ, pozneje pa je prišla pod upravo posestva, ki jo je ob letošnji mlačvi uporabilo za skladišče.

Pri tem ne gre toliko za vprašanje, ali je prav ali ne, da smo dvorano, ki naj bi služila predvsem za prosvetne namene, uporabili za skladišče, marveč za to, ali je bilo posestvo to upravičeno storiti. Zadeva izgleda takole: posestvo obsega okrog 400 ha obdelovalne zemlje in nima nobenega skladišča. Za seme potrebuje letno okrog 2 in pol vagona žita, za živino pa okrog 2 vagona močnatih krmil. Vse to je treba nekje shraniti. Gledano skozi gospodarska očala, je posestvo žito in krmila lahko vskladiščilo le v dvorani, ki je sedaj njegova lastnina in za katero tudi vrača kredit. V dvorani je edino primeren prostor za skladiščenje tako velikih količin. Upravni odbor posestva se sicer popolnoma strinja s tem, da dvorana ni za skladišče, vendar pa zaenkrat ni mogel najti drugega izhoda iz zadrege. Na svoji zadnji seji je razpravljal o dvorani in napravil ustrezne zaključke — ali bo zaprosil za kredit, ki mu je potreben, da bi lahko sezidal novo skladišče in prepustil dvorano prosvetnim organizacijam, ali bo prodal zadružni dom organizaciji, ki bi ga želela odkupiti, ali pa jo bo dokončno preuredil v skladišče. Nikakor pa se ne sme več ponoviti leto 1951, ko so dvorano izkoriščala razna društva brez vsake odškodnine in je bila prepuščena v nemilost posameznikov. Člani delovnega kolektiva kmetijskega posestva celo želijo, da bi dvorana čimprej služila svojemu namenu. Vendar pa razprava v takem tonu, kot se je začela, tega bržčas ne bo mogla pospešiti.

Lani v Martjancih — razstava plemenske živine

Tako zadrugo bi imeli povsod

Kmetijska zadruga v Beltincih sodi med najaktivnejše zadruge v Prekmurju. Svoje delovanje je usmerila na vsa področja kmetijstva. S svojimi člani je zelo dobro povezana in jim po kmetijskih strokovnjakih daje vse potrebne nasvete in napotke.

Zadruga ima trgovske poslovalnice v Beltincih, Bratoncih, Melincih, Ižakovcih in Dokležovju — v Beltincih celo štiri. Vse poslujejo z dobičkom. Nadalje ima dokaj aktiven odkupni in živinorejski odsek. Svoje pridelke izvaža s pomočjo posredniškega podjetja »Agrotehnika« iz Ljubljane v Italijo in Nemčijo. Samo v letu 1953 je zaslužila na devizah čez 5 milijonov dinarjev.

Z Ljubljansko Semenarno ima sklenjeno redno pogodbo za prodajo in nabavo semen. Iz Anglije so uvozili merjasca. Kupili so tudi mlatilnico, pet škropilnic za sadno drevje, dva sejalnika, traktor in trosilec za umetna gnojila. Semenogojstvo se je na področju zadruge dokaj razširilo, pri čemer aktivno sodeluje čez 50 kmetovalcev.

Nabavili so še sejalnik za vrtna semena. Kmetje čedaljebolj uporabljajo umetna gnojila; naročili so okrog 20 vagonov umetnih gnojil po nižjih cenah. V bodoče bo zadruga od kmetov odkupovala tudi paradižnik in ga prodajala tovarni »Kalnik« v Varaždinu. Sadike bodo dobili od tovarne.

Člani kmetijske zadruge redijo štajersko kokoš in redno izmenjujejo jajca. V trgovskih poslovalnicah pa jim primanjkuje raznih potrebščin — med drugim pločevine in krmil za plemensko živino. Zadružniki pa tudi niso zadovoljni s ceno otrobov — kg velja 18 din, za kg rži pa dobijo samo 17 din.

V Zgornji Ščavnici imajo podjetno mladino

V mariborskookoliškem okraju deluje v letošnji sezoni 27 kmetijskih gospodarskih šol z okrog 1000 obiskovalci pouka. Najbolje deluje šola v Zgor. Ščavnici. Pouk obiskuje okrog 70 kmečkih fantov in deklet s tamkajšnjega okoliša. V učnem programu imajo splošne predmete, največ učne snovi pa zadeva kmetijstvo, gospodinjstvo in kuharstvo. Predavajo domači strokovnjaki-ekonomi predvojnih kmetijskih šol in zasebni kmetje. Prav prek te šole je oživelo tudi kulturnoprosvetno delo. Mladina se je v lepem številu pridružila KUD, v katerem dokaj uspešno delujejo pevski zbor, dramatska skupina, šahovski odsek in strelska družina.

Nitramonkal, superfosfat, kalijeva sol . . . in 100-odstotno večji pridelek

Lani je bilo v Prekmurju izvedenih več gnojilnih poizkusov. Pobudo zanje je dala Ljubljanska Agronomska fakulteta. S poizkusi so hoteli ugotoviti najbolj primerne kombinacije pri uporabljanju umetnih gnojil na travnikih in njivah. Povedati pa moramo, da niso bili vsi poizkusi do konca izvedeni, predvsem zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev in drugih težav. Zato tudi upravičeno pričakujemo, da bo za tako koristne ukrepe v bodoče več razumevanja pri merodajnih činiteljih, saj nam praksa dokazuje, da si napravimo mnogo škode prav z nepravilnim uporabljanjem umetnih gnojil. Poležana žita in pogosti napadi rje — to so znanilci občutne gospodarske škode. Za pravilno uporabo umetnih gnojil se bomo morali v bodoče mnogo bolj odločno zavzemati, zlasti še zaradi tega, ker je potrošnja močno narasla spričo regresnih olajšav in ker čedalje večji krog kmetovalcev spoznava njihovo vrednost. V preteklosti, pa tudi sedanjosti, še vedno delamo velike napake pri uporabljanju iskanega gnojila, apnenega dušika, saj nam izkušnje potrjujejo, da večina kmetovalcev zahteva samo to gnojilo. Potrebno bi bilo, da bi tudi prodajalci, ki razpečavajo gnojila, spoznali lastnosti posameznih gnojil in dajali potrošnikom pravilne nasvete. Trgovina bi morala nabavljati dušična, fosforna in kalijeva gnojila v pravilnem razmerju in se ne bi smela ravnati samo po povpraševanju. V tem pogledu bi morale zlasti kmetijske zadruge odigrati svojo vlogo.

Da bi s poizkusi zajeli kar največje področje, so bile lokacije doma v vsem okraju: v okolici Martjanec, Moščanec, Adrijanec, Cankove, Satahovec, Gančan, Topolovec, Lipovec, Markišavec in Tešanovec.

Poizkuse so izpeljali do konca v okolici Moščanec, Andrijanec, Martjanec, Tešanovec, in Cankove, drugod pa samo delno. Uporabljali so sledeča umetna gnojila: nitramonkal 20%, superfosfat 16%, kalijeva sol 40% in kalimagnezija 30%. Travniške poizkusne parcele so merile po 50, njivske pa 25 arov.

Na travnikih so bili doseženi tile rezultati:

Lokacija	Pridelek krme v kg, zemlji gnojeno z:							
	O	P	K	N	NK	NP	PK	NKP
Moščanci	45	62	49	79	105	108	62	112
Dankovci	59	68	65	98	100	99	59	109
Adrijanci	46	55	49	51	62	99	57	73
Cankova	45	56	53	78	91	92	85	108
Noršinci	47	49	53	78	92	94	87	99
Povprečje	48	58	54	77	90	98	70	100

(O: negnojena zemlja; P: superfosfat; K: kalijeva sol; N: nitramonkal; NK: nitramonkal-kalijeva sol; NP: nitramonkal-superfosfat; PK: superfosfat-kalijeva sol; NPK: nitromonkal-superfosfat-kalijeva sol)

Iz gornje tabele je razvidno, da so bili pridelki na parcelah, gnojenih z nitramonkalom, superfosfatom in kalijevo soljo za več kot 100% večji. Na parcelah, gnojenih samo s kalijevo soljo, je bil dosežen najmanjši učinek predvsem zaradi prekomernih količin padavin, ki so prav gotovo pospešile izpiranje kalija iz zemlje. Tudi kombinacija fosfor-kalij ni dala kdovekakšnih rezultatov, verjetno iz istih razlogov. Važno pa je pripomniti, da se je pridelovanje na parcelah, gnojenih s kalijevo soljo in superfosfatom, močno nagnilo v korist metuljnic, med katerimi je posebno zastopana hmeljska lucernia, nekoliko manj pa travniška detelja. Na splošno je rastlinski sestav kakovostno močno spremenjen. Nedvomno pa je pridelek — tako količinsko, kakor tudi kakovostno — najboljši na parcelah, gnojenih z vsemi tremi gnojili, kar je treba upoštevati pri bodočem gnojenju.

Rezultat poizkusov pri krompirju pa nam prikazuje sledeča tabela:

Lokacija	Pridelek krompirja v kg, zemlji gnojeno z:				
	PN	PNKS	PNKM	0	
Markišavci	90,5	90,7	91,7	73	na parcelo
	36.200	36.280	36.610	29.200	na hektar

(PN: superfosfat - nitramonkal; PNKS: superfosfat-nitramonkal-kalijeva sol; PNKM: superfosfat-nitramonkal-kalimagnezija.)

Vidimo torej, da kalimagnezija oziroma kalijeva sol nista močno povečali pridelka, verjetno zaradi močnejšega izpiranja, je pa tudi res, da je bila kakovost krompirjevih gomoljev očitno boljša. Gomolji so imeli lepo obliko in gladko kožico. Očitna razlika pa je bila med pridelkom gnojenih in negnojenih parcel. Po hektarju znaša 7.400 kg. Če računamo kg krompirja po 8 din, potem dobimo vsoto 59.200 din. In dalje: če računamo, da smo porabili na enem hektarju 300 kg nitramonkala, 500 kg superfosfata, 300 kg kalijeve soli in 400 kg kalimagnezije, potem znaša vrednost teh gnojil 11.050 din. Iz tega lahko zaključimo, da so nam dodana umetna gnojila prinesla 48.150 din čistega dohodka, kar bi bilo dobrodošlo slehernemu kmetovalcu.

Pravilna uporaba umetnih gnojil ugodno vpliva na povečanje čistega donosa, zato se moramo tembolj izogibati napačni dozaciji. Sporedno s poizkusi bomo opravili tudi analizo tal, s tem pa prispevali velik delež k pravilni uporabi umetnih gnojil.

Pri izvajanju poizkusov so pokazali posebno zanimanje in pomagali kmetovalci **Štefan Erjavec** iz Noršinec, **Koloman Franko** iz Martjanec, **Geza Horvat** iz Doline, **Štefan Filo** iz Moščanec, **Karel Banko** iz Dankovec, **Ernest Kovač** iz Adrijanec, **Ludvik Bejek** iz Peskovec, **Janez Šebök** iz Salovec, **Jože Lovenjak** iz Cankove in **Zoltan Rituper** iz Markišavec, medtem ko sta bila med izvajalci poizkusov tudi dva tovariša, ki se nista posebno izkazala, čeprav zavzemata položaj, zaradi katerega bi morala biti drugim za vzgled. Razveseljivo pa je, da je takih ljudi malo. V nekaterih primerih poizkusi niso bili zaključeni, vendar ne po krivdi izvajalcev. V obmurskem predelu je bila spomladanska poplava vzrok zastoju.

Zglednim kmetovalcem gre vsa zahvala; oni so s tem prepričljivo dokazali, da ljubijo svojo zemljo in vedo, kaj od njih zahteva. Zemlja terja mnogo kmetovega znoja, zato je dolžnost merodajnih činiteljev, da zastavijo vse svoje moči za napredek kmetijstva, kajti le tako bomo lahko zmanjšali napore našega kmeta in za vedno odstranili razliko med vasjo in mestom. K temu smotru pa lahko precej prispeva tudi izobraževalno delo med kmečkim življem. H. Š.

Naročilnica za „Obmurski tednik"

Podpisani .....

poklic ..... točen naslov .....

..... pošta .....

naročam s tem Obmurski tednik za .....

točen naslov: .....

pošta .....

Naročnino bom plačeval četrtletno — polletno — celoletno (nepotrebno prečrtati).

Naročilo velja za naročnika do njegove pismene odpovedi lista.

..... dne 195

Lastnoročni podpis:

.....

Nekaj o izkušnjah beltinskih kmetovalcev
Vzgledi vlečejo . . .

Prekmurci so že od nekdaj znani kot dobri kmetovalci. Iz svoje, mnogokrat na drobne koščke razparcelirane zemlje znajo iztisniti kar se največ da. S svojo pridnostjo in iznajdljivostjo pa nadoknadijo tisto, kar zemlji v kakovostnem pogledu primanjkuje: prekmurska zemlja je namreč precej izčrpana in ji primanjkuje apna, kar je tudi vzrok temu, da ne daje pričakovanih plodov, če jo dobro ne obdelujemo.

Po podatkih, ki jih je dal sodelavcu našega lista inženir agronomije tov. Pejnovič, direktor beltinskega gospodarstva, so prizadevanja prekmurskih kmetovalcev v glavnem usmerjena le na pridelovanje žitaric, čeprav so lanski poizkusi pokazali, da v njihovi zemlji dobro uspevajo tudi mnogo bolj donosne kulture: solata, paradižniki, peteršilj, tobak, zdravilna zelišča in drugo. Pridelovanje že omenjenih kultur prinaša prekmurskemu kmetu dvojno korist: prvič — za prodane pridelke dobi mnogo več dohodkov kot za pridelana žita, in drugič — v pridelovalnem procesu zaposlujejo te kulture mnogo več delovne sile kot pa je terjajo žitarice, kar je še posebno važno za našo pokrajino, ki je pregosto naseljena in mora vsako leto poslati na stotine sezonskih delavcev v svet za kruhom.

V dokaz tej trditvi samo

nekaj zanimivih primerjav

Na enem hektarju zemlje pridelamo povprečno 2 toni pšenice in enkrat toliko slame. Če računamo, da velja kilogram pšenice na trgu 35 din, kilogram pšenične slame pa 16 din, potem pridemo do zaključka, da dobimo na enem hektarju zemljišča, posejanem s pšenico, okrog 160.000 din dohodka. Pridelovalni proces na tej površini terja od 25 do 30 delovnih dni.

Na enem hektarju zemlje, ki jo posejemo s solato ali drugo zelenjavo, pa pridobimo od 300.000 do 700.000 din dohodka, razen tega pa pridelovalni proces zahteva od 80 do 200 delovnih dni.

Praktične izkušnje, ki so jih lani zabeležili nekateri beltinski kmetovalci, nam to prepričljivo potrjujejo. Na pobudo svoje kmetijske zadruge so poizkusno pridelovali solato in peteršilj, in sicer tako, da so solato sejali v razmaku 50 cm, med vrstami pa so posejali še peteršilj. Listje in korenje peteršilja so predhodno osušili v sušilnici kmetijskega gospodarstva in ju šele potem prodali Ljubljanski Semenarni.

Ustavimo se pri uspehu kmetovalca Štefana Vereša, ki je posejal 3 are zemlje s solatnim semenjem in peteršiljem. Na tej površini je pridelal 14.10 kg solatnega semena, 17.50 kg peteršiljevega listja in 20.50 kg peteršiljevega korenja. Za en kilogram solatnega semena je dobil 880 din, za kilogram peteršiljevega listja 200 din in za kilogram peteršiljevega korenja 150 din — skupni račun nam torej pokaže, da je dobil na tej površinici zemlje kar 18.575 din dohodka, ki mu je bogato poplačal ves trud in poizkusno vnemo. In letos bo tem kulturam prav gotovo odmeril še več prostora!

Pa še nekaj rezultatov, ki so jih dosegli drugi kmetovalci

Ivanu Rousu sta solatno seme in peteršilj, ki ju je posejal na 22 arih zemljišča, prinesla 83.470 din, Ivanu Kouterju na 14 arih 78.150 din, Štefanu Rousu na 12 arih 70.554 din, Martinu Glavaču na 7.5 arih 51.165 din, Janezu Baligaču na 10 arih 36.200 din, Ludviku Horvatu na 4 arih 27.302 din, Blažu Lutarju na 4 arih 17.570 din in Jožetu Porletu na 6 arih 46.684 din. Največji dohodek na enem aru je potemtakem dosegel kmetovalec Jožef Porle iz Dokležovja — 7780 din — najmanjši pa Janez Baligač — 3620 din.

Če vzamemo za osnovo povprečen dohodek pri pšenici — na enem hektarju znaša okrog 160.000 din, na enem aru pa stokrat manj, t. j. okrog 1600 din — potem pridemo do presenetljivega rezultata, namreč, da je kmetovalec Porle pridobil s pridelovanjem solatnega semena in peteršilja na enem aru zemljišča za 389 odstotkov, kmetovalec Baligač, ki je sicer zabeležil najslabši uspeh, pa za 132 odstotkov več dohodka, kakor če bi na isti površini sejal pšenico. Potemtakem se je tudi slednjemu izplačalo pokazano prizadevanje.

Seme šestih kmetovalcev je bilo priznano v prvi, treh kmetovalcev pa v drugi razred. Njihov hektarski donos je bil večji od onega, ki ga je doseglo beltinsko kmetijsko gospodarstvo.

Vodstvo beltinske kmetijske zadruge se bo tudi letos prizadevalo, da bodo omenjeni kmetovalci dobili čimveč posnemalcev. V načrtu imajo, da bodo letos na področju zadruge sejali še več solate in druge zelenjave, lotili pa se bodo tudi poizkusne setve paradižnikov, tobaka, zdravilnih zelišč in dišav. Z Ljubljansko Semenarno so sklenili pogodbo, s katero so si zagotovili dobavo priznanih semen in prodajo pridelkov, ko bo žetev pri kraju. Med drugim so naročili tudi semenje priznane solate »Kraljica maja«.

K. S.

Čez 100 stotov
koruznih strokov na enem hektarju

Znano je, da daje koruza v Prekmurju količinsko zelo mali pridelek. Mnogi kmetovalci pridelajo na enem hektaru zemlje skorajda isto količino koruze kot rži ali pšenice, ali pa je pridelek le za nekaj stotov večji. Spričo tega, ker terja koruza enkrat več delovne sile in gnoja kot pa ostale žitarice, je tudi samo po sebi umevno, da bi morala dati vsaj enkrat večji pridelek. Skratka: na isti površini bi morali pridelati enkrat več koruze kot rži ali pšenice, še posebej zaradi tega, ker po žetvi žitaric lahko zemljišče, na katerem smo opravili žetev, zasejemo z ajdo ali semenjem krmilnih kultur, kar pa pri koruzi ne moremo doseči zaradi prepozne žetve. Prekmurska kmečka gospodarstva pridelajo 8 do 18 mq ali še več pšenice na ha, približno tako količino pa tudi rži. Po teh računih bi morala gospodarstva pridelati na ha vsaj 16 do 36 mq ali več koruze. Tak pridelek pa imajo le redki sposobnejši kmetovalci.

Poleg podnebnih, talnih in drugih neugodnih pogojev, ki znižujejo pridelek koruze pri nas, je vzrok slabi donosnosti tudi uporaba nepravih sort koruze za setev. Na naših poljih najdemo mešanico vseh mogočih sort, zato pa je tudi težko reči, katera sorta je najboljša, da bi jo kazalo širiti. Zadnjo besedo o tem bo zagotovo spregovorila Selekcijska postaja v Beltincih. Med drugim se namreč bavi tudi s proučevanjem in izbiro koruznih sort za naše področje. Prav bi bilo, da bi svoje rezultate tudi objavila.

Mnogi kmetje se tudi sami zanimajo za boljše sorte koruze in v svojem prizadevanju dosegajo zadovoljive uspehe. Na pobudo Kmetijskega inštituta Slovenije so tri gospodarstva lani poizkusno sejalo štiri sorte koruze: soboška zadružna ekonomija, zadružno posestvo v Prosenjakovcih in napreden kmet Štefan Gjerek iz Rakičana. Posejali so eno domačo in tri ameriške hibridne sorte zato, da bi ugotovili, če bodo morda te sorte dale boljši pridelek. Izredno velike pridelke je dosegel kmet Gjerek, saj je pri vseh sortah natrgal čez 100 mq koruznih strokov na ha (v svežem stanju, tehtano takoj po žetvi), pri sorti »Ohajo« pa še celo nekaj več. Omeniti je vredno, da je ta kmet pridelal na ha zemlje okrog 80 mq svoje domače, sicer odbrane koruze. Prepričljiv dokaz za trditev, da je moč z izbiro pravih sort, dobro nego in oskrbovanjem posevka močno povečati pridelek koruze v naši pokrajini! In to vzlic temu, da pri nas niso najboljši pogoji za uspevanje koruze.

Tudi soboška zadružna ekonomija je zabeležila zadovoljive hektarske donose. Precej slabše rezultate pa je doseglo prosenjakovsko zadružno gospodarstvo, ki je sicer sejalo iste sorte koruze, vendar pa ta zaradi neugodnega podnebja ni dozorela. Zato te sorte ne pridejo v poštev za tamkajšnji okoliš.

Dober hektarski donos koruze je v minulem letu imelo tudi zadružno posestvo Topolovci s semenom sort, ki jih je kupilo pri zadružnem podjetju »Agromerkur«. Priporočljivo bi bilo, da bi svoje rezultate objavili tudi oni kmetovalci, ki so pri pridelovanju koruze dosegli kakšne uspehe.

Tudi letos namerava Kmet. inštitut Slovenije organizirati nekaj poizkusnih setev raznih sort koruze v različnih krajih Prekmurja, kar bo našemu kmetijstvu samo v korist. Za izvedbo poizkusnih setev naj bi se prijavilo čimveč naprednih kmetovalcev.

D. R.

Bističanci in nova tovarna za predelavo mleka v Murski Soboti

O novi tovarni za predelavo mleka v M. Soboti razpravljajo tako naši kmetovalci kakor potrošniki, katerih prehrana je v mnogočem odvisna od proizvodov tovarne. Pri prvih ne izostanejo tudi Bističanci, ne da bi rekli kako besedo. Dobra zamisel — pravijo. Kako tudi ne, saj je tovarna zgrajena na primernem kraju, odkoder lahko svoj zbiralni okoliš raztegne ne le po Prekmurju, temveč tudi v sosedne kraje ob desnem bregu Mure in dalje proti Ptuju.

Tudi Bističanci so voljni odmakniti vsak dan nekaj količin mleka, seveda v pogojih, ki bodo boljši kot doslej, ko je tod zbiral mleko ljutomerski mlekopromet. Nevšečnost je bila tu v organizaciji odpreme mleka, saj so morale gospodinje pomolzti živino že okrog tretje ure zjutraj, če so hotele oddati mleko v zbiralnici pravočasno, t. j. že okrog četrte ure zjutraj. Nemalokrat se je prepetilo, da je katera prinesla mleko do zbiralnice v času, ko je bilo mleko že naloženo na kamionu, pa ji ga niso prevzeli, čeprav je bil kamion še tam. Tako je potem mleko romalo v posodah nazaj domov. Nevšečno je bilo to posebno v poletnih mesecih, ko molzejo krave zvečer že precej pozno, da spet jutranja molža v tako zgodnjih urah ni najprimernejša.

Čeprav v Bistricah ni trdnejših kmetovalcev, saj sta v vseh treh le dva gospodarja s 6 ha obdelovalne zemlje, skoraj povsod pa družine, ki štejejo več kot pet članov, posedujejo pa le eden, dva do tri hektarje obdelovalne zemlje, pa bi radi vnovčili tudi ta proizvod, ki običajno razen prodaje jajc pomeni edini dohodek, s katerim gospodinje samostojno razpolagajo. Torej, da se pravilno razumemo: nekih viškov mleka tu sicer ni, vendar so v letnih dobah razdobja, ko imajo posamezna gospodarstva več mleka, kakor ga sami porabijo in bi ga zato radi prodali.

Menijo pa Bističanci, da bi bilo boljše zbirati mleko v večernih urah. Četudi malo bolj pozno, oddano bo sveže mleko. Reči je treba, da je prej marsikatera gospodinja zjutraj prinesla v zbiralnico mleko od prejšnjega večera, a da se to ne bi opazilo — posnela z njega sladko smetano. Torej: z boljšo organizacijo odkupa bi gotovo odpadla kritika o slabi maščobi mleka naših krav.

Priporočljivo bi bilo, če bi se o tem pomenili v kolektivu Mlekoprometa že v začetku obratovanja nove tovarne; gotovo pa ne odveč, če se glede zbiranja mleka oglasi še kdo iz drugih krajev Obmurja.

R.

Nosema - kužna bolezen čebel v ljutomerskem okraju

Pri Okrajni zadružni zvezi v Ljutomeru so čebelarska društva in družine ustanovile odbor za pospeševanje čebelarstva. Odbor rešuje vprašanja pasišč, sladkorja in kar je sedaj najvažnejše, kako uspešno voditi borbo proti čebelnim boleznim in kako pridobiti kader izvedencev za čebelne bolezni. Kužna bolezen — nosema — se je namreč v okraju silno razširila, saj menda ni čebelnjaka, kjer bi je še ne bilo.

Odbor je zaradi tega priredil v dneh od 7. do 9. avgusta 1954 za čebelarje ljutomerskega okraja v prostorih nižje gimnazije tridnevni tečaj, ki ga je vodil znani strokovnjak veterinarski epizotolog dr. Leon Kocjan iz Ljubljane. Glavni namen tečaja je bil, vzgojiti ljudi, ki bi pri društvih vodili borbo proti čebelnim boleznim, prav posebej pa še proti nosemi.

Tečaj je obiskalo 21 čebelarjev iz naslednjih čebelarskih društev: Ljutomer, G. Radgona, Križevci in Videm. Tečaj je vsestransko zelo dobro uspel. Predavanja tov. dr. Kocjana so bila zelo zanimiva in za čebelarje izredno koristna. OZZ, ki je stroške tečaja plačala, je tečajnike še s kamionom zapeljala na ogled čebelnjakov v Apače in Videm.

Sadovi tečaja so se kmalu pokazali. Tečajniki iz vsega okraja so do pozne jeseni pošiljali vzorce čebel na OZZ, ki jih je nato odpremljala na Veterinarski znanstveni zavod. Stotine zavojčkov čebel je romalo v Ljubljano. Preiskava je pokazala, da v ljutomerskem okraju ni čebelnjaka, ki ne bi bil okužen s paraziti noseme. Najbolj okužene so bile čebele, ki so bile na ajdovi paši (Ruše in Bistrica). Od domačih čebelnjakov pa so najbolj okužene s paraziti noseme tiste čebelje družine, ki so par let zaporedoma bile na Pohorju na gozdni paši. Iz tega je razvidno, da se je ljutomerski okraj okužil s prevažanjem čebel na Pohorje in da vlada danes po naših čebelnjakih nosema, ki bi jo morali začeti čimprej zdraviti. O pregledu in okužbi naših čebeljih družin vodijo točno evidenco, ki bo objavljena, čim prispejo izvidi od vseh poslanih vzorcev čebel.

Iz navedenega sledi, da bo treba po zaključeni akciji uvesti zaporo čebel za ves ljutomerski okraj. V okraju samem pa bo treba začeti resno zdraviti čebele z zdravilom Nosemak, ki je že naročeno, da se reši, kar se še rešiti da. Za slično akcijo se bodo morala odločiti tudi čebelarska društva v ostalih okrajih s pomočjo okrajnih zadružnih zvez. Akcija ne sme biti zadeva posameznega čebelarja, saj je prizadeto celotno čebelarstvo, za katerega mora biti in tudi je zainteresirana vsa naša skupnost. Uspehi takega dela pa so možni le tedaj, če bomo s skupnimi močmi naših društev in zadružnih organizacij prijeli za delo.

Janko Belec

PODJETJA, USTANOVE, POSTANITE PODPORNI ALI USTANOVNI ČLAN PRESERNOVE DRUŽBE. NAŠ TEKOČI RAČUN PRI NARODNI BANKI 601-T-352.

Soboško kmet. gospodarstvo in njegovi problemi

Soboško kmetijsko posestvo, ki se razvija iz bivše mestne ekonomije, je svoj položaj v zadnjem času izredno izboljšalo. So pa še problemi, s katerimi se borijo in jih hočejo urediti.

Obdelovalne parcele so bile prvotno raztresene v 11 katastrskih občinah. Kolektivu pa je uspelo, da jih je združil v štiri komplekse. Je pa še nekaj parcel, ki čakajo na združitev. Zaradi slabega gnojenja je bil tudi hektarski donos slab. Lani pa so že uporabili okrog 10.000 kilogramov umetnih gnojil in dosegli pri žitaricah povprečen hektarski donos 16 do 18 stotov, kar je v primerjavi s prejšnjimi leti ogromen napredek.

Zaradi neposredne bližine mesta Sobote bo treba urediti veliko vrtnarijo s cvetličarno. Mesto potrebuje mnogo zelenjave in tudi cvetlice bi šle v denar. Začetni izdatki bi bili sicer precejšnji, saj bi bilo treba marsikaj nanovo napraviti in kupiti. Število toplih gred bo treba močno povečati, zgraditi prostor za stroje in sušenje semen, pa še marsikaj.

Posestvo sedaj nima dovolj živine in še ta ni vsa zdrava. Na 5 ha pride 1 govedo, na 23 ha 1 konj in na 5 ha 1 svinja. Na vsak način bo treba živinorejo in svinjerejo močno razširiti in uvesti sodobno kokošjerejo. Z živinorejo je travništvo tesno povezano. Da bodo imeli v bodoče dovolj krme, nameravajo primerno uporabljati apneni prah in mulj, gnojili bodo in branali ter sejali metuljnice, kjer je trava slaba.

Kolektiv ima v načrtu gradnjo hleva za 50 glav živine, kar bi stalo okrog 5 milijonov dinarjev. Letno bi tedaj namolzli do 50.000 litrov mleka. Tudi večji svinjak, silose in kokošnjak nameravajo graditi, brž ko bo to mogoče. Mnajkajo še delavnica, garaža za dva traktorja in tri prikolice, primeren prostor za poljedelske, sadjarske in druge stroje, ki so nujno potrebni za rentabilno gospodarstvo.

Upravnega poslopja ni. Pisarna je sedaj v stari, trhli baraki. Tudi stanovanja ni nobenega. Treba bo misliti še na stanovanjsko zgradbo, da ne bo treba delavcem hoditi na delo po več kilometrov, nekaterim celo 5 do 6 km daleč. Tople hrane nimajo, tudi prostorov ni, kjer bi si jo segreli in zaužili. Manjka tudi umivalnica.

To so v kratkem navedene zadeve, ki jih ima delovni kolektiv pred očmi, o katerih razmišlja, kako bi jih najhitreje in najbolj uspešno rešil. Svoje velike naloge se je lotil z vso potrebno dobro voljo, vnemo in žilavostjo. Prepričani smo, da bo prej ali slej žel tudi uspehe v svojo in družbeno korist.

F. F.

O kmetijstvu v ZDA

V Združenih državah Amerike je danes 7 milijonov farmarjev. Pridelajo toliko, da lahko prehranijo vse prebivalstvo — 157 milijonov ljudi. Ostane jim pa še nekaj za izvoz. Ali z drugimi besedami: vsak farmar prehrani 22 Američanov. Evropski kmetovalci zaostajajo daleč za svojimi tovariši v Ameriki. Na primer: en francoski kmet preživi lahko samo 5 ljudi. Ameriški farmarji so bili pred 50 leti na istem, kakor so danes francoski kmetje, toda znanost in tehnika sta zagospodovali v Ameriki prav tako hitro v kmetijstvu kakor v industriji. Pred 20 leti so šteli traktorje še v tisočih, danes pa jih že z milijoni. Zato so bili hektarski donosi iz leta v leto večji, trud pa čedalje manjši. Da je en človek pridelal eno tono pšenice, je porabil pred 40 leti 50 ur, pred 10 leti pa komaj 16 ur.

Ne moremo reči, da imajo vse ameriške pokrajine enake pogoje za mehanizacijo kmetijstva. V jugovzhodnih predelih teže uporabljajo stroje zaradi zemljepisnih razmer. Tu so na primer leta 1946 obrali s stroji samo 6 % bombaža, z ostalim pa so se morali truditi z rokami.

Po veliki krizi v letu 1932, ko je cena kmetijskih pridelkov padla za polovico, je bil izglasovan poseben zakon o kmetijstvu. Zakon preprečuje, da bi v kmetijstvu ponovno doživeli krizo s tem, da država nadzira proizvodnjo. Tako ministrstvo za kmetijstvo že 14 let določa, kako velike naj bodo setvene površine za posamezne pridelke. Obvezno se jih morajo držati vsi farmarji, če se jih je dve tretjini odločilo, da jih sprejme. Tisti, ki kršijo odredbo, plačajo kazen. Kljub tem ukrepom pa kmalu po drugi svetovni vojni niso vedeli, kam z ogromnimi viški kmetijskih pridelkov, ki so se nakopičili po skladiščih. Samo pomanjkanje hrane v Aziji in vojna na Koreji sta rešili Ameriko ponovne krize v kmetijstvu. Občutek varnosti pa je bil kaj kratkotrajen. Danes so skladišča spet prenapolnjena in ameriška vlada se trudi, da bi zajezila preveliko proizvodnjo. Že lani je občutno zmanjšala setvene površine za pšenico, letos v jeseni in prihodnje leto spomladi pa bodo posejali približno 4 milijone hektarjev manj, kakor pred dvemi leti. Vlada je izdelala tudi nov predlog, po katerem naj bi preusmerili kmetijsko proizvodnjo na tiste pridelke, ki so doma in na svetovnem tržišču najbolj iskani.

Uporaba letal in helikopterjev v kmetijstvu ni nič novega. V Švici jih s pridom izkoriščajo proti hroščem. Zadnja tri leta so zaprašili okrog 6 tisoč hektarjev gozdov, da bi uničili tega škodljivca.

V ZDA je v službi kmetijstva okrog 7000 letal. Sodelujejo pri najrazličnejših delih na eni devetini od vse obdelovalne zemlje. Celo slano preprečujejo z njimi tako, da v zraku ustvarjajo plast, ki povzroči, da zgornji toplejši zrak zamenja hladnega v spodnjih plasteh. S pridom uporabljajo letala proti kobilicam in proti jatam škodljivih ptic.

V Novi Zelandiji sodeluje pri kmetijskih delih 200 letal, predvsem pri uničevanju škodljivcev in gnojenju.

Letala služijo za najrazličnejša dela v kmetijstvu.

Ni pravilno,
če je bilo res tako!

Lani decembra je bila na področju občine Rogaševci tuberkulinizacija krav. Prebivalstvo ni podvomilo v nujnost tega ukrepa, zato se je pozivu oblastnih organov tudi polnoštevilno odzvalo, razen nekaj izjem, ki pa jih menda nikjer ne manjka. Do sem je bilo kar v redu! Tuberkulinizacija pa je obvezna, zato ne bi bilo prav, če bi kršitelji uredbe ostali nekaznovani. Že čez nekaj dni zatem so poslali kazenske odločbe s pozivom, da je treba odmerjeno denarno kazen takoj plačati. Krivci o tem niso mnogo razpravljali in so svoje obveznosti takoj izvršili.

Zgodilo pa se je, da so odločbe dobili tudi nekateri kmetovalci, ki so svojo živino dali preiskati in so pozivu zadostili. Dokaj presenečeni sedaj iščejo krivca, ki jim je skuhal to nevšečnost. V utemeljitvi odločbe je rečeno, da je kazen odmerjena na osnovi ovadbe Tajništva za gospodarstvo pri OLO in da je s tem krivda dokazana. Toda: ali je tajništvo očitano krivdo tudi dokazalo? Prizadeti kmetovalci menijo, da bi bilo treba v tem primeru, ko gre za delikatno vprašanje, za kaznovanje predvidene osebe zaslišati (kar imajo te osebe brez dvoma pravico zahtevati), ugotoviti resnico in šele potem postopati.

Naši ljudje zahtevajo, naj bi stroške, ki so jih imeli nepravilno kaznovani kmetovalci, prevzela nase oseba, ki je takemu kaznovanju botrovala in ga zakrivila.

V. S.

Grad - metropola Goričke

Lepa je gorička pokrajina. Pomladi so hribi in doline v enem samem cvetu, poleti dajejo temni gozdovi prijetno, hladno senco, jesen je otožna, sanjava, pozimi je polno gazi, borovci se upogibajo pod težo snega in se vam zdi, ko da narahlo sanjajo. Tu žive dobri, prijazni ljudje; ko prvič pridete med nje, se vam zdi, da ste prišli v nek zakotni kraj, zato ste nejevoljni, a kmalu jih spoznate in vas je sram prvih občutkov.

Sredi te pokrajine leži Grad, staro, zgodovinsko mesto in metropola Goričkega. To je večji kraj Prekmurja. Imel je sodnijo in pokrajinsko upravo za severni predel pokrajine. Vendar se ni razvijal v mesto, ker so se ljudje morali naseljevati po obronkih. Najlepši del obdelovalne zemlje so imeli veliki posestniki — grofje. Ko pa je posest prevzel Hartner, je zemljo začel parcelirati in prodajati. Tako je naselje naraščalo in se zgoščevalo. Toda ljudje so bili izkoriščani, zemlja jim je dajala premalo in zato so morali leto za letom iskati kruha drugod. Tudi politično in kulturno življenje se je razvijalo zelo slabo.

Po osvoboditvi

pa se je vse zelo razmahnilo. Po agrarni reformi so ljudje postali lastniki zemlje, na kateri so jih prej izkoriščali, zgradili so si prvi zadružni dom na Goričkem, kar je pospešilo kulturni in politični razvoj kraja. Ustanovili so tudi zadrugo, ki je poleg gospodarske dejavnosti skrbela tudi za kulturne ustanove: nabavila je kinoaparaturo z dinamostrojem. Za to je bilo potrebnih dva milijona dinarjev, vendar je bil ta izdatek bogato vrnjen, saj je pri vsaki predstavi dvorana nabito polna.

Zadruga ima 337 članov

in je sedaj ena najmočnejših na Goričkem. Ima več odsekov, ki so bolj ali manj delavni. Zlasti aktiven je sadjarski, ki skrbi za pravilno in cenejše škropljenje drevja in odkup sadja. Lani je odkupil 62 vagonov sadja. Tudi trgovski odsek s svojimi tremi poslovalnicami ustvarja dobiček, ki ga potem zadruga koristno uporabi za razne namene. Precejšnjo pozornost posvečajo živinoreji. Kupili so pet plemenskih bikov, prispevali k plačevanju skočnine, poleg tega pa razmišljajo o selekcijski postaji, ki je zelo potrebna za izboljšanje živinoreje. Lanski dobiček mislijo uporabiti za obnovo sadovnjakov, za regres pri cementu, ki bi ga člani uporabili za gradnjo silosov, gnojničnih jam in za regres pri umetnem gnojilu.

V bodoče bo treba še bolj poživiti delovanje odsekov, v prvi vrsti pa tistih, za katere so dani najboljši pogoji na Goričkem: za sadjarstvo in živinorejo.

Občinski ljudski odbor

je ob ustanovitvi podedoval kaj slabo dediščino. Del šole je še bil porušen, ceste razdrapane, mostovi slabi, poleg tega pa je še prejšnji predsednik KLO pustil 290.000 din dolga. Toda odboru se je posrečilo, da je počasi popravil ceste in mostove in poravnal dolg. Razen tega je ustanovil več socialističnih podjetij, ki so precej rentabilna. Skupaj z zadrugo je začel reševati probleme v kmetijstvu in njegovi proizvodnji. Zemlja je razkosana v majhne parcele, a manjka večje, vzorno posestvo. Pri Gradu je drevesnica in posestvo, ki je pod upravo rakičanskega kmetijskega gospodarstva. Toda dobro bi bilo, da bi ta zemlja prišla v last kmetijske zadruge, kar bi precej vplivalo na nadaljnji razvoj kmetijstva na Goričkem.

V zadnjem času sta oživeli in se razgibali

SZDL in mladinska organizacija

Nekaj pa moramo pripomniti k delu mladinske organizacije. Mladina prireja vsako nedeljo po kinopredstavi ples, hočejo naštudirati igro in poživiti folklorno skupino, toda slabše je s političnim delom. O tem bi vodstvo moralo razmišljati. Tudi SZDL se je šele v zadnjem času zavedla, da mora izraziteje sodelovati z občinskim ljudskim odborom in skupno z njim reševati številne probleme.

Kulturno-prosvetno delo vodi KUD »France Prešeren«, ki že več let uspešno uprizarja razna dela. Ob občinskih in drugih praznikih nastopajo tudi pevski zbori in tamburaši. Prezreti pa ne smemo gasilskih društev, ki prav tako nastopajo na vseh prireditvah, skrbijo pa tudi za gasilske domove in tehnično opremo svojih čet.

Kakor vidimo, je življenje pri Gradu precej razgibano. Ne manjka volje do dela, niti pripravljenosti, pa naj bo to na kateremkoli področju družbene dejavnosti. Tako so dani zadostni osnovni temelji za razvoj komune, ki bi imela svoje središče v naravni metropoli Goričke — pri Gradu.

H. M.

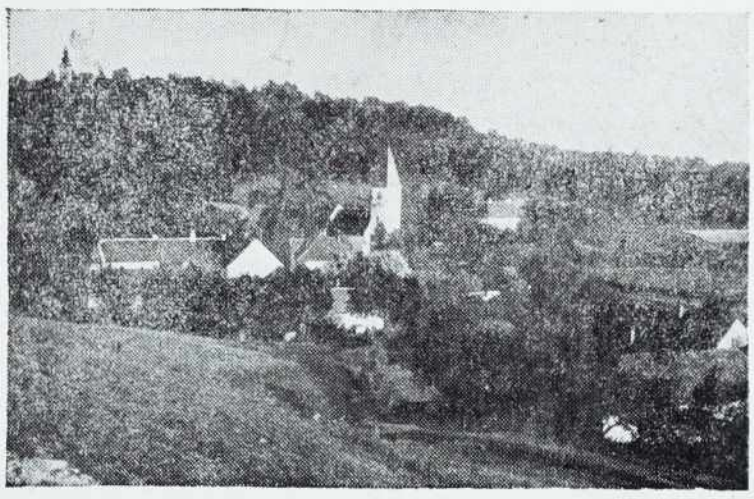

Grad — prikupen kraj na Goričkem in bodoči sedež komune

Melinci - podjetna vas ob Muri

Do nedavnega so bili Melinci najsiromašnejša vas v Prekmurju, koder so domovale razne bolezni in pomanjkanje. Svet je sicer ob Muri rodoviten, vendar za številne družine preskopo odmerjen, da bi jih lahko dostojno preživljal. Vaščani so se krčevito držali svojih malih gruntov. Pot v svet jim je zastiral trahom, ki je bil med njimi zelo razširjen. Dr. Pečan pa je tudi v tej vasi opravil svojo dolžnost. Z njemu lastno vztrajnostjo jih je zdravil vse dotlej, dokler ni pregnal zavratne bolezni. Z zdravjem pa so za vaščane nastopili svetlejši dnevi. Dvignili so glave, pljunili v roke in smelo pogledali življenju v obraz.

Melinci — raztegnjena vas ob levem bregu Mure! Svet je tu nižinski, zato so poplave pogoste. Mura si je izdolbla nenavadno široko korito, ob nalivih pa še uhaja čez bregove. V teh dneh so se pričela regulacijska dela velikega obsega, po čemer so vaščani težili že vrsto let. Dan za dnem odhajajo številni domačini »büraši« krotit deročo reko, da v prihodnjih dneh ne bo več usmerjala svojega toka po mili volji in odnašala plodno zemljo. Na reki čepi več manjših murskih mlinov, ki meljejo žito vaščanom in ljudem v okolici.

V vasi prevladujejo slamnate bajtice, v zadnjih letih pa so pozidali več udobnejših stanovanjskih hišic. Domove obkrožajo veliki vrtovi, porasli z jablanami in drugim sadnim drevjem. Ameriški kapar jim je nekoliko prizanesel, čeprav je zasejal smrt po vrtovih sosednih vasi. Jabolka vržejo gospodarjem vsako leto lepe dohodke. Od prezgodaj odpadlih jabolk pa iztisnejo jabolčnik, s katerim si tešijo žejo ob kolinah, mlačvi in drugih večjih opravilih.

Zavoženo gospodarstvo v zadrugi rine naprej pridna poslovodkinja Rozika, ki si je pridobila zaupanje ljudi in se v delovnem času zelo trudi, da bi jih kar najbolj zadovoljila. Trgovina je dobro založena z blagom. V poslovalnico radi prihajajo tudi ljudje iz sosednih Ižakovec in treh Bistric, kajti pri Roziki se zmerom nekaj dobi. Tudi odkup poteka po pravilih poštenosti. Melinčani pravijo, da bi tako poslovodkinjo potrebovali že prej, saj bi tedaj letne bilance izkazale znatne dobičke. Denar pa bi krvavo potrebovali v vasi! Sedaj pa imajo na grbi nad polmilijonsko zgubo, ki so jo povzročili prejšnji poslovodje.

Posebnost za vas so številni ciglarji, ki nažgejo vsako leto na desettisoče komadov opeke in jo razprodajajo po Obmurju. Zemlja je za opeko zelo dobra, žgejo pa jo s suhladjo iz obmurskih gozdov. Delo je naporno, saj vse opravljajo z golimi rokami, ki pa so pridne in vztrajne: zmagujejo tudi najtežja bremena.

Kmetje še zmeraj radi sejejo konopljo. Žene in dekleta napredejo v zimskem času dosti klopk preje, ki jo potem poneso k tkalcu, da jim stke brisače, namizne in posteljne prte, za moške pa še predpasnike.

Pozimi je v vasi močno razgibano tudi kulturno življenje. Sodeluje vsa vaška mladina, ki iz leta v leto žanje večje uspehe. Na domačem odru se kar vrstijo razne igre. Nastopajo tudi v sosednih vaseh. Melinčani so sila ponosni na svoje mlade vaščane in njihove prireditve množično obiskujejo. — Dobro pomočnico imajo igralci v učiteljici Jožici Gjurovi, ki se je med ljudmi že povsem udomačila.

Ko bo po cestah in domovih te obmurske vasice zasvetila električna luč, bo življenje še bolj živahno in pestro. To pa bo, dragi Melinčani, kaj kmalu!

Pijo

Šahovski turnir soboških mladincev

Petnajst mladincev IV. soboškega terena je pred dnevi odigralo šahovski turnir za januar. Prva štiri mesta so zasedli: Gumilar in Ritnper — dosegla sta po 10 in pol točke — Safer in Bačič, od katerih je vsak zabeležil po eno točko manj. Sledijo jim: Močan z 8 točkami, Kolman s 7 in pol točke in drugi.

Mladina četrtega terena si najde razvedrilo v športu. V prihodnosti se bo večkrat pomerila tudi na prostem v bojnem streljanju in nogometu. Razen tega se je kolektivno pridružila soboškemu šahovskemu klubu in strelski družini, kar je samo za pozdraviti.

S. R.

Pismo iz Hotize:

Bo konec zgodbe o „mohorki" in „olenkah"?

Hotiza je majhna vas, ki šteje okrog 175 gospodarstev in je edino slovensko naselje v gaberski občini, vendar se njeni prebivalci dokaj dobro razumejo z ljudmi madžarskih vasi. Z njimi delijo dobro in slabo, vse, kar doživljajo v svoji občini. Iz vasi je nekoč zahajalo precej ljudi na razna dela v Francijo in Nemčijo, danes pa si iščejo zaslužek na mnogih deloviščih širom države. V vasi je tudi precej naprednih kmetovalcev, ki na svojih malih posestvih pridelajo dokaj poljskih pridelkov za svoje družine in trg. Prizadevajo se, da bi z naprednim gospodarjenjem pridelali mnogo več dobrin, kot so jih nekoč v »starem sistemu«. Svoje hotenje so izpričali tudi pred dnevi, ko je bil v vasi ustanovni občni zbor Ljudske tehnike. Na zbor je prišlo 40 gospodarjev, prišli so zato, da bi se s pomočjo organizacije laže izmotali iz zaostalosti in krenili naprej. Že lani so poizkusno sadili krompir in ugotovili, da se sorta »Merkur« najbolje obnese na njihovi zemlji.

Sedaj so zaprosili za večjo količino tega sortnega krompirja, predvsem zaradi tega, da bo sčasoma popolnoma prevladal v pridelovanju. Zelo se zanimajo tudi za škropljenje sadnega drevja, živinorejo in umetno gnojenje. Oglasil se je celo posestnik in povedal, koliko krmil je prihranil v letu 1954, ko je hranil svinje po navodilih živinorejskih strokovnjakov, in koliko so bile slabše svinje, ki jih je hranil po stari navadi. Tako je dal navzočim vedeti, da se resno zavzema za napredek svojega gospodarstva, kar je moč opaziti tudi na njegovi domačiji. Podobno zanimanje za napredek v kmetijstvu so pokazali tudi ostali zborovalci.

V vasi so že lani v jeseni nameravali svetiti z elektriko. Zanjo se je potegovalo 126 gospodarjev. Imeli so tudi svoj elektrifikacijski odbor, ki se je bil zagrizel v delo in izmeril mesta, kjer bi bilo treba postaviti drogove in sezidati transformatorsko postajo. Nekateri kmetovalci so si že omislili naprave za hišne instalacije. Le še nekaj truda je bilo potrebnega in že bi zasvetila elektrika. Elektrifikacijski odbor je tedaj sklical sestanek, kjer naj bi se pogovorili o nadaljnjem delu. Na sestanek je prišlo le nekaj ljudi, ki jih vidiš le takrat, ko gre za njihove koristi, davek, gaje... Sedaj, ko je šlo seveda za njihove stare petrolejke, ki naj bi se ognile električnim žarnicam in se znašle med staro kramo, se je dvignilo nekaj »pametnjakovičev« in zagnalo pravi halo, tako da niso mogli na sestanku ničesar pametnega skleniti in so ostali brez svoje pomočnice. Kaj pa imajo od tega? V kratkem: le dobro poslovanje kmetijske zadruge, ki jim nabavlja petrolej v taki količini, da njihovim »olenkicam« nikdar ne zmanjka »hrane«, pa četudi je večkrat treba svetiti z nafto, samo da gori in da lahko »olenčica skače iz ognjišča na okno« in da lahko često služi tudi ložetu, ki si ob njej prižge svojo »mohorko«, zapreže svoje kravice in se odpelje proti »gospotskomi«.

Hotižanci — ali boste še naprej korakali po poti zaostalosti in mirno gledali, da bodo vaši sosedje napredovali in se oklenili pridobitev 20. stoletja? Boste li ostali pri stari krami srednjega veka, kakor bi radi tisti posamezniki, ki so nevoščljivi celo svojim otrokom, da bi bilo njihovo življenje lažje in uspešnejše? Tega menda ne boste dopustili! Če boste posnemali napredne gospodarje, ki so se pred kratkim zbrali okrog Ljudske tehnike, potem bo šlo nekoč bolje vašim otrokom, potem lahko brez skrbi zrete v prihodnost, potem bosta tudi »olenkica« in »mohorka« zgubili svojo domovinsko pravico med vami. Ali vas take pridobitve ne bi napravile zanosne in radostne?

J. H.

Predanovčani za ceste, kanalizacijo, regulacijo . . .

V naši vasi so že pred leti razmišljali o asfaltiranju glavne ceste, ki vodi skozi vas in je ob vsakem letnem času zelo blatna. Svoj načrt bodo začeli uresničevati že v bližnji prihodnosti. Zasipali bodo tudi jarke ob cesti in speljali vodo po ceveh v potok, da bo lahko nova cesta imela videz sodobno urejene mestne ceste. Že sedaj imajo napeljana dva podzemna rova med njivami, napravili pa jih bodo še več in tako obvarovali polja pred vodo. Cesta pa je že sedaj razsvetljena z eletričnimi lučmi.

Vsa težaška dela na cesti so pripravljeni opraviti vaščani sami, pomagali pa bodo tudi pri regulaciji Ledave ob razbremenilniku do Pučevec, kjer se izliva bodonski potok v rečico. Zamisel je začel uveljavljati njihov delegat Vodne skupnosti.

Vaščani se že dalj časa ogrevajo za otvoritev poljske ceste Predanovci—Gorica. Cesta je delno že zgrajena z mostom čez kanal, vendar pa se ne morejo sporazumeti z vaščani Gorice, da bi jo že enkrat odprli, čeprav bi lahko mnogo koristila pri prometu s poljskimi pridelki. Po njej bi kmetje lahko vozili prodane pridelke na železniško postajo v Puconce. Predanovčani se nadejajo, da bodo to dosegli s pomočjo oblastnih činiteljev.

Kmetijska zadruga dobro gospodari, sedaj se je priključila soboški in nekoliko znižala cene, kar so pozdravili vsi vaščani.

D. F.

Bodimo enotni, saj gre za partizanske otroke

Na svojem občnem zboru so lendavski člani Zveze borcev ugotovili, da šteje njihova organizacija 109 članov in da je bila v minulem letu dokaj aktivna. Ob Dnevu vstaje so poslali na pot partizansko patruljo, udeležili so se proslave ob 10-letnici ustanovitve prve Prekmurske čete v motvarjevskem gozdu in drugih političnih manifestacij. Uspela je tudi proslava ob Dnevu republike. Čisti dobiček od veselice so ob novem letu razdelili med otroke, katerih starši so preminuli kot žrtve okupatorjevega terorja.

Ugotovili so, da je bila v preteklem letu slaba povezava z okrajnim vodstvom v M. Soboti, zaradi česar so tudi nepravilno razdelili darila, ki so bila namenjena partizanskim otrokom brez staršev. Enotno odločanje je potrebno tudi pri določanju štipendij. Z lendavskimi organizacijami pa je bilo sodelovanje na zadovoljivi stopnji, še prav posebej z Združenjem rezervnih oficirjev.

-ce

Hoja po žerjavici

V velikem južnoafriškem mestu Johannesburgu je bilo nedavno zares neobičajno tekmovanje. Sodelovala sta samo dva tekmeca: neki brahmanski duhovnik iz province Natal in neki Rabie, član holandske protestantske sekte, ki ima v Južni Afriki mnogo sodelavcev.

Ob zori, na dan ko bi moralo biti tekmovanje, so prireditelji izkopali v zemlji jamo, dolgo in široko 6 m, globoko pa približno 50 cm. V jamo so naložili suha polena in tako pripravljeno grmado zakurili. — S tem so bile priprave za tekmo končane.

ALI GRE ZA PREVARO?

Rabie je pravzaprav nek čarovnik omenjene sekte, priložnostni vrač in podobno. Sam ni Holandec, temveč pripada nekemu lokalnemu črnskemu plemenu. Potem, ko je sezul čevlje in slekel nogavice, je šel z bosimi nogami čez žerjavico, nič manj kot šestkrat. Vsakokrat je prehodil jamo od enega do drugega kraja, ves čas brodeč po žerjavici, v katero so se mu noge vdirale do gležnjev. Šestič je nesel na ramah neko žensko. Ko so mu strokovnjaki pregledali noge, posebno podplate, niso opazili niti najmanjše opekline.

Potem je bil na vrsti Hindus. Čez žerjavico je šel samo trikrat, nato pa je odstopil od nadaljnjega tekmovanja s priznanjem poraza.

Ves južnoafriški tisk se je na široko razpisal o tem tekmovanju, sledili so mu številni tuji časopisi. Mnogi so se vpraševali, če gre za prevaro. Kako bi znanost razložila ta neobičajni pojav?

BOJ PROTI HUDOBNIM DUHOVOM

Nihče ne ve, kdaj in kako je nastala čudna navada hoje po ognju. Strokovnjaki sodijo, da je stara okrog 4000 let in da se je prvič pojavila v Indiji. Danes se ta običaj ponavlja v raznih delih sveta in vedno je povezan s kako vražo; navadno služi za preganjanje hudobnih duhov ali kot žrtev bogovom, da bi poslali dež, omogočili dobro letino in podobno.

Obstojata dve vrsti hoje po ognju: po razžarjenem kamenju in po žerjavici. Prva je razširjena med prebivalci tihomorskih otočij (Havaji, Fidži, Družbeni otoki, Cookovo otočje in drugo). Hoja po žerjavici je del posebnega obreda v Indiji, od koder izhaja, poznajo jo pa tudi drugod v Aziji, n. pr. na Japonskem in celo v tako oddaljenih deželah, kot je otok Trinidad in pokrajina Natal.

Čeprav se podrobnosti takih obredov ločijo, je osnovno to, da se človek sprehaja brez kakršnih koli škodljivih posledic po žarečem kamenju ali po žerjavici.

ROKA V RAZTALJENEM SVINCU

V zadnjih letih je mnogo ekspedicij po raznih koncih sveta skušalo razvozlati to fakirsko skrivnost, toda niti ena od objavljenih hipotez nas ne more popolnoma zadovoljiti. Marsikdo je pomislil na prevaro, najsi bo to premazanje podplatov z zaščitno snovjo, delovanje neke droge proti bolečinam ali pa samohipnoza.

Ena od razlag temelji na fizikalnem pojavu, dobro poznanem vsaki gospodinji, ki je že kdaj z oslinjenim prstom preizkušala, če je njen likalnik dovolj segret. Kakor vemo, si tako redkokatera opeče nežni prst, za kar se mora zahvaliti zaščitni plasti vodne pare in same vode med kožo in žarečo likalnikovo ploščo.

Trdijo, da je mogoče varno vtakniti vlažno roko v raztaljeni svinec, kar bi temeljilo na enakem pojavu, razen če spretni »čarodeji« ne uporabljajo kakega drugega trika.

ZNANSTVENI POSKUS

Nehote se vsiljuje misel, da bi pravtako pojasnili sposobnost fakirjev in članov določenih afriških in polinezijskih sekt, da hodijo bosonogi po žerjavici ali žarečem kamenju. Izgleda pa, da to ne drži, vsaj če sodimo po rezultatih nekega strogo znanstvenega poskusa, ki so ga naredili strokovnjaki Londonske univerze s fakirjem Ahmedom Huseinom.

Kakšen je bil poskus?

Po navodilih Ahmeda Huseina so izkopali v zemlji jamo ter zakurili v njej grmado iz hrastovih polen in lesnega oglja. Po sedmih urah je ostal v jami le 40 cm debel sloj žareče žerjavice. Termometer je pokazal na površini 757° C, pri dnu pa nekaj manj: 700° C.

Ko je bil zmolil nekaj molitvic iz Korana, je Ahmed Husein sezul čevlje, slekel nogavice in nato naredil tri dolge korake po žerjavici. Za to je porabil 1,3 sekunde. Zdravniki niso našli na Huseinovih nogah niti najmanjše opekline, čeprav se je do gležnjev vdiral v žerjavico.

Po prvem poskusu je Husein izjavil, da more preiti po žerjavici kakršnokoli razdaljo, toda le naravnost, brez obračanja ali zavijanja. V ta namen so naslednji dan jamo podaljšali na dvakratno prejšnjo dolžino.

Husein je moral narediti to pot šest korakov, ki so se pa slabo končali. Na desni nogi je dobil šest velikih mehurjev od opeklin, na levi pa je koža na več mestih močno pordečila. Fakir je bil prepričan, da je neuspelemu poskusu kriva slaba molitev.

VRAŽA JE RAZKRITA

Nato se je zgodilo nekaj, kar je povzročilo pravo senzacijo. Eden znanstvenikov je sezul čevlje in nogavice ter se pogumno spustil bosonog v ognjeno jamo in prešel žerjavico v štirih naglih korakih. Dobil je le neznatne opekline, če bi jih sploh smeli tako imenovati. Ničesar se ni zgodilo tudi dvema drugima učenjakoma, ki sta, opogumljena po njegovem uspehu, bosa pretekla žerjavico. Smeli podvig jim ni zapustil nobenih bolečin razen malo močnejšega srbenja.

Kakšen zaključek so naredili znanstveniki na podlagi tega zanimivega poskusa?

Vsi so se strinjali v tem, da varna hoja po ognju ni noben poseben trik. Domnevajo, da zelo slabo toplotno prevajanje žarečega kamenja ali žerjavice preprečuje, da bi dobila normalna noga močnejše opekline — pod pogojem, da ne traja stik med nogo in žerjavico naenkrat dalj kot pol sekunde in da ni treba narediti preveč korakov. Sposobnost hoje po žerjavici je torej v prvi vrsti športna sposobnost: sposobnost hitrega korakanja, pri katerem so noge v čim krajšem in čim površnejšem dotiku s toploto.

M.